

או חבורה או כמול הדרגשה או רפיון, כאשר יתכן להתעכב בשאר האברים :
מא אמר הכוזרי זה לא יתכן, כי ביותר מעט מזה יהיה המות, ושחלב בזכך
 הרגשתו מפני זכות דמו ורב כחו הוא מרגיש בדבר המועט שיפגעו
 דוחה אותו מעליו בעוד שתשאר בו יכולת לרחות, וזולתו איננו מרגיש בהרגשתו
 ומתעכבת בו הליחה עד שיעשו ממנה החליים :
מב אמר החבר א"כ "צערו (ל"ל שער) והרגשתו הם מביאים עליו רב החליים,
 והם הסבה לרחותה מעליו בתחלת נגיעתם קודם שיתישבו :
מג אמר הכוזרי כן הוא :

אמר

אוצר נחמד

קול יודעה

כשר מה שנחי סוגל בין הכשר : או כמול התרגשה .
 כאשר יודמן כלברים כסחימת הדופקים המולוטים דם סגל אל
 אצטו לבר שאו חסוק כרגש אצטו הכשר : או רפיון . כמו
 שגלה למעיים בני אדם שיש להם רפיון בימים או כרגלים או
 בעינים, ויש סוגלים כרגיון ארוה אברים :
מא זה לא יתכן . ודאי שזה אי אפשר : כי ביותר מועט
 מזה המות . אשילו אם יגרע פחות ממש כחולסם
 שזאת אין כלן חיזק כלל וסרי הוא נחלם ומת, כי סגל איט
 יקול לשתקים כשום חולסם הנוגש בו : בזכור הרגשותו .
 יש לו הרגשה זכה וכדוכה שתיקב מרגש אשילו דבר קטן :
 מפני זכות דמו . הים סגלם הוא דך ממלוד ומרגיש היקב :
 ורב כרו . כח המועטם סגלם הוא חזק ממלוד , וממנו התחלת
 התנועה לכל איברי הגוף : מרגיש בדבר מועט . אם מחשכ
 בו דבר מועט מליחות וזהו הוא מרגיש פכרה ומיד רווח
 אצטו מעליו : בעוד שתשאר בו יכולת לרחות . כל עוד
 שרזו החיזוי בו : וזולתו . כאל האברים : איננו מרגיש
 בהרגשתו . אינו מרגיש כל כך מהרס , ואשילו מרגש אין בו
 תנועה חזקה לרחות מעליו מהרחות : עד שיעשו ממנה .
 מן הליחה כהרס : החליים . ממש וביטול הסגשם כלבר
 כהוא מתמתת סחימת הדופקים המולוטים אליו הים וזות
 מיים מן סגל :

מב אם כן צערו וז"ל שער . ל"ל מה סגלם מאשג
 ככל פגע ומשגרי היקב המאורע לו ככל העינים :
 מביאים עליו רב החליים . כל קמזכ כסיומן ל"ח עד שגזוכ
 סחליים כשיסמיזו אדם ומות ויחלם כלא יעצור עוד כח סגל
 לרחותם : ורם חסבה . הכער והסרגש שבו הם סכס :
 בהתחלת פגיעתם . בעוד שאינם מתמזיזים ככרה הוא דוחס
 אצטם מעליו בגולל כח מנושתי :
 וכן

נתחלה לרבעה שפטים רעים אשר יקרו מן הליחה
 המורית ספרותם לאבעבועות כלדס למספר רובע
 סליחות הארבע המפורסמות, וחס אדומה, לבנה,
 שחורה, וירוקה. המוסקם יובן עיניה ככאן על צופה
 מתחדשת מן הירוקה. והסרמן, הוא על האבעבועות
 המתחדשות מן השחורה. והגולל, כשנמוד על עיני
 מספסם הורחא חז"ל במשה כפרות פקק ו' לזיבו
 סגולל לבן הפוסק כסירא וכו', ורס"י הביאו פרשה
 אמור, דע מד מראית לביטמותו היזתו חולי מהחדש
 מן הלבנה. והבורה מן האדומה, שכן כהב רס"י ס'
 משפסם, הצורה היא מכה שדס לרר כה ולזיבו יולל
 אלל שמאדים הכשר כנגדו. וכן עלו כל הארבעה
 אצות מיקין אשר זכרנו החדש ממוהה ארבע הליחות
 המחליאות כאשר סחימה לאבעבועות פורחות כמדובר.
 ועדיין אפשר גלל תגיע הליחה לנכול פורח לאבעבועות,
 ומס כל זה ישחית המזג ויגרזו ביטול ההרגשה או
 רסיונה. וככר כהב הרמז"ן פרשה ויגש על ויג לבו,
 לשון פונה שניה ובסול כמו אל חתי פוגח לך וכו',
 עד אמרו וגם זה ויג לבו כי פסקה תנועה הלכ
 וסיה כחח. וזה הענין ידוע בצוה השמחה פתחוס
 ודאזכר כספרי הרפואות כי לא יסבלו זה הזקנים וחלושי
 כח, שיחשלו רבים מהם בצוה להם שמחה כפתע
 פתחוס, כי יהיה סגל נרזח ופסחם פתחוס וכחוס
 סחליי יולל ומתפור צחיזוי הגוף ויחלם סגל
 כהקרקרו. והנה נכל כזקין כחח וכו', ע"כ. אפס כי
 סחסם ספורנו כחב ויג לבו כחעלף והסרה ק"ח
 דסיקה לבו ורזוח ממה שיהי קודם כמנהב בעלף
 וכו', ע"כ. הרי כי האחד ביצרו על הניסול והשני על הרפיון. אמנם הביטול והרפיון שזכר ככאן הרי הוא
 מן הליחה כמדובר, והמסופר סיה מולגנה סגל איש כזכירת שם יוסף, ולפיכך זה נתן להסבין, חס
 שוב אין לו חקנה עולמית, כאשר יודו דברי החבר כאלמד היחכן וכו' :

מא והלב וכו'. הנה מפורת, וכל שן עם מה שקדם לו מהרמזנה הביטול, ועל היות סגל משגרי
 להרגיש דבר מועט כאמור, שס הסכע השגחתו עליו כחממה כורלל לוסקב עליו ככנפי אשר
 סאגרי, וכמו שכתב המורה ל' ע"ב מהראשון, כאלמד סגלם חל כעלי חיים שיש לו לב הוא כחממזיצי
 וסו, ושאר האברים אשר תחתיו מקייסם בו בעבור שחללוהו סולעלסם כשמזיזתו והסכרו כזה על סלל
 ישכר אליו היזק מהזן, ע"כ : וזולתו איננו מרגיש הרגשתו. עיניו שאין כשאר האברים מי שירגיש
 מתין הרגשתו על לב כפסע פתחוס :

מב אם כן צערו והרגשתו וכו'. וז"ל כחוב שער וכו', והוא מלשן השערה, ולפי הכונה יהיה
 שם נדדף להרגשה, לומר ששערתו על לב והרגשתו כחליים פתחוס הוא מתימה אצטו רב
 מליים, והיא סכח החמלמו על דמיהס כמתלת הפגיעה, וזה הכל יפה כעצמו כאלמד כסיומן ל"ז ועד הנה .
 וגם כפסחם כמקומה עומדת אין ככך ואין יוללח כחממטותה כמאומה, כי הנה על סיה כסיומן מאשגרי
 דעת - אתר לימודי יהדות רוח * www.daat.ac.il

כניקל

מד אמר חתרו וכן הענין האלהי ממנו כמעלת הנפש מן הלב, ועל כן אמר רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקוד עליכם, ואלה הם החללים. אבל הבריאות מה שאמרו רבותינו מוחל לעונות עמו ישראל, מעביר ראשון ראשון, כי איננו מניח עונותינו להתעכב עלינו ויהיו גורמים לאבדנו לגמרי, כאשר עשה *האמורי שאמר עליו כי לא שלם עון האמורי עד הנה, והניחו עד שהתחזק חולי עונותיו והמית אותו. וכאשר הלב משרשו ועצמו שוה ומיושר המזן להדבק בו הנפש החיה, כן ישראל מצד שרשם ועצמם ידבק בהם הענין האלהי, וכאשר ישיג הלב משאר האברים חללים מהאווות הכבד והאצטומכא והכיצים מרוע מזגם, כן ישראל ישיגום האברים חללים מהתרומתם בגוים, וכמו שאמר ויתערבו בגוים וילמדו *ל"ה להאמורי

קול יהודה

אוצר נחמד

נקלה על כל פגע, מחליטו ומביראו על ימר האכזרים כלמור. ולולי אמר צפור, כי בצמיחתו יהיה רב חללים. ואמר הרגשנו, כי בצמיחתו ידחה לוחם במלחמת ציטעם. ויהיה אמרו הם מביאים וכו' והם הסבה וכו', להורות כי מנין משיחם יאל ענין סויתו רב חללים ורב בריאות כלמור:

מד וכן הענין האלהי ממנו כמעלת הנפש מן הלב. שיעורו שמדרגת הענין הגלוי וערכו אצלו עתקך נפשות אצל הלב, וכמו שבריות הלב הכרחי לשהחול על ידו הגשם בגוף כן האומה הזאת צריכה לבריות השלמות לשחול על ידה הענין הגלוי בעולם. והדברים ברורים ממה שהארץ אל עבר פניהם ביאור כללום וצמיחן ל"ו ומן זו והלאה אל באשר הלב משרשו ועצמו שוה המזג וכו'. הטובה בזה כמו שהלב הוא משרש יצירתו ועצמו שוה המזג ומלד זה דבקה בו הגשם החיים, כן פה בני ישראל מלד בחינת שרשם ועצמם, ומלד זה ידבק בדם הענין האלהי, כי לא הניס און ציעקב ולא ראה עמל בישראל ולעקר ה' אלהיו עמו. ואמנם כל התלחה אשר מלאהם איננה רק מרשעת הכוחים אשר התחברו אליהם והיו להם למוקד, על כן כל מיטעות רבות בתורה לכל ידברנו להם צריח ואמר לא יצנו בחריץ קן יחפילו אומך לו וגו' וכמה אזהרות על זה רבו מספר והנביא צווח אל דרך הניס אל חלמדו וגו': וז"ל וכאשר ישיג הלב משאר האברים חללים וכו' כן ישראל וכו'. וזכר הכבד והאצטומכא, כי בזה השורר תלום המלכל והמשתפת ידוע אצל הכופים וכו'. וזכר הכיצים, כי בזה המשתפת תלום התשגל. והיו למשל על עולם פרוסום להיותם גרמח בנקים גדולים כאשר יסח מזגם מן הישר והלב לוקח מרוע סדורס בראשונה מלד און הרגשנו כלמור. ומלאחי צוהר פייחם ע"ל פס חיש ישראל המוכה וגו' מן כבד נפקיח כל מרשיו וכל מכתשין (מכות) לכל שייפי (איברי) גופא וזיה שריין. לב איכו זכיר מכלל, מימיה נפקיח כל עב וכל בריאות דשיטיח כלבו וכל חוקפא וכל הדוות וכל שלימו דלאספריך לכל שייפין

מד וכן הענין האלהי ממנו. שפע אלהית עיקר חיייתו היא עליו ערם ישראל: כמעלת הנפש מן הלב. כמו שהגשם שחלם עיקר חיייתו כלל ומשם מתפשט כחה אל כל האברים, וכן הענין אלהי מתפשט בעולם מן המושפע עליו: רק אתכם ידעתי וגו'. ר"ל הם לבדם מקבלים אור ה' והשגחתו כראשונה: על כן אפקוד עליכם אח כל עונותיכם (עמוס ג'). מתחת ששם חייית קדושתו יתבדק על כן אינו סובל אטילו עון מעט שיהטכב בהם ופוקד עליהם בשגם, כדי שיצונו עיקר וידמו השון מקדיש עד שהסיה כל טעיה כלם קדושים: אבל הבריאות וכו'. מה שמלחתי כסימן ל"ו כי כלל רב הכירות האברים ונגדו בישראל, הוא מה שאמרו רבותינו מוחל וכו', כ"ה (דף ר"ה) אמרו על שזקוק מושא על וטורח על פגע, תאך רבי ריני ישמעאל מעביר ראשון ראשון. אף שהתלם מוקף יוב הכפורים נוסד כ"ה וכו' מוחל לעונותיו ולטוהם עמו בית ישראל ומעביר אשמתיו ככל שש וזכה, וזה ענין מעביר ראשון ראשון, ואכל אחד: לאבריו. לאבדו: לאבדו: כאשר עשה האמורי. מוכב בו למחיר כי איננו מניח עונותיו להתעכב עליו, שיהיה פשוט ששם האמורי שהלך ברשעותו עד שהמלח אכחו וקדם לזה לא קלנו אום עוננו עד ששגלם עונם כדי להיחיים לגמרי: שוח. כהרבעת: ומיושר המזג. ר"ל שאין במוזג כלל התגברות טוס תלום, ע"ד שאלמו כראשונים כי התגברות התלום שאלמו הם נמשכים כיו הרבעת היסודות והמדות, ע"מ שלם יתגבר נחלם יסוד אף והמרה היסודים הנמשכת חטט הוא כעסן, שופר דמים. וכיוצא באלה ענינים שהלמינו פטעניים הקדושים. ע"כ אמר שהלב מיושב המזג ואין טעם טעם עולם תרכבו לשום פחיתות, וע"כ הוא מרכבה לנפש האדם. כי סם ישראל ישרים בעניניהם ואין בהם טעיה למעלות מנוגות ולתלחות כחיות, על כן ירומם להיות מרכבה לבדו: ואולי על סם זה קרא יצורין עניין שאלמו ויהי ציורוין מן: וכאשר ישיג הלב וכו'. ושם תלמו הלא אלו חללים שהלב חומד ומתאוה אחר כוח ישר כמנו. לום אמר שאין האברים כוס עמיו לו, אצל קיין ששכניו הרעים שם האברים אשר כוס עמון שרם התלום הסיח: מהאומות הדבר. אום מוג כבד הם הכרבס הוא כועס, ומלאמר ח"ל סכנד כועס: והאצטומכא. גרמות התלמות שז האדם רענן וזלל ויבא: והרביצים. לוי הכוללים אשר אמרו בראשית אלא סם רכיהים והמיס כפולדסם כיבי האדם עטה כרכס אל תלום התבגל. והמורה כ"ל"ד כתב ז"ל, מי ממוז פנינים ממנו הם ולא חוקקת הכנין וכסוי הורע מרכיס להוליד סרע, זה רשקן שיהיה ידל תלם אטילו הרגיל עמנו תכליות שרגל גזול, ע"כ: מהתרומותם בגוים. במלחל ונמשסם

וילמדו מעשיהם. ואל יהי רחוק בעיניך שיאמר בכמות זה אכן חליינו הוא נשא, ואנחנו בצרה העולם במנוחה, והצרות המוצאות אותנו סבה לתקנת תורתנו וכו' דבר ממנו יוציאת הסינים מותכנו, ובבורנו ותקוננו ירבק הענין האלהי בעולם, כמו שירעת כי היסודות נהיו להיות מהם המוצאים ואח"כ הצמח ואח"כ החיים ואח"כ האדם ואח"כ סגולת האדם, והכל נהיה בעבור הסגולה ההיא להדיבק בה הענין האלהי, והסגולה ההיא בעבור סגולת הסגולה כמו הנביאים והחסידים. ועל זה הדרך נסדר מאמר האומר תן פחדך ה' אלהינו על כל מעשיך, ואחר כן תן כבוד לעמך, ואחר כן צדיקים יראו וישמחו, מפני שהם סגולת הסגולה:

אמר

אוצר נחמד

האות יתרום מן הכבוד ולאומוכל ובינים: ואל יהי רחוק וכו' חליינו הוא נשא. שישראל מרגישים חיפך בעולם שנים המגיה יתר מכל העולם, סוף שזה סתמי שבעיני ישראל הוא קנין להם מאחרים כמו שהלכ שביג חולשנו מן האמות האכזריות. וכמו בחכמותיו כלל ומעט החולשם שהוא מרגיש כוח ממלש את כל הגוף ולכדורו מן האתיות הגדולים, כן הטהום המגיע לישראל ממך עוטה כל העולם, שולג לישראל און העולם מקיים: ואחריו בצרה והעולם במנוחה. אמר מטעה שש סימונ גלותו מר לא ארדה הקומן, ששם אהמו נכרה הוא משני הסיבות הרגשנו כדון כלל: סבה לתקנת תורתנו. לבעיני ערשתי הקסה לעולמו יתברך, וכמ"ס והכלאת אותם חלצו ארזיכוס או או יכנע לנכסם סעיל וזו ילו את עונם: וברו הבר כומנו. לקטש אותנו, מלשון ומכריז כן בורית (יחמי"ב) מן השפטיים והמודעים: ויצאת הסיגים. הסכולת, וכמו שנאמר ולארוך כבוד סינך וגו' דבורנו. ונתיקונו וסוכנו: כמו שירעת. ידי שלא יכל רחוק בעיניו שנאמר שכל כמון בני אדם ששולט ומתאר הוא יחד לא נכדלו רק לנשות אל ישראל ולמשש אותם כמו שהאכזרים משמשים את כל, לכן סרדלו ון דוגמתו כלל הנהגותם שמתיד השעשע שמתנה מן הכלל. וכבר נזכר בדומם לזה במאמר ה' מסיון לא עד סוף מ"ג: כי היסודות נהיו וכו'. תהלה מעשי הבורל הכרעת הנפשים הם הסולאים ששם האכזרים ומיני מקמות שאין להם עליו על היסודות רק מה ששם מורכבים מן ארבעת היסודות הנודעים: ואח"כ הצמח. שהוא עורך על המורכבים כמה העומה: הדיים. כעטלי חיים למיניהם ששכס נפש חיונית: ואח"כ האדם. שהוא עורך עליהם כשכל וכשמה: ואח"כ סגולת האדם. ששם זרע ויקבך נחיר ה': והסגולה ההיא בעבור סגולת הסגולה. כלומר לא סוף דבר ששכל בעבור ישראל אלל אלא ישראל עלמש לא נכדלו רק בשביל הסגולה ששכס, ומתאמר ח"כ בשביל זיוק אחד השולם עומד שנאמר וזיק יסוד עולם: מאמר. בתפלה ר"ס וזיוס"ג: תן פחדך ה' אלהינו על כל מעשיך. להיות כי מוצאם שכללים בערך הפרטים כמו מדרגת החומר בערך ענפי, ר"ל הסיים, כמו שנאמר שהמורכבים כמו חומר נהיון כענף, וכמו שהורה על זה, וכבר נודע שכלשה החומר התחוק כענף, לכן נפתח המתאמר תן פחדך ה' אלטיע על כל מעשיך, שמתפחה כלל האדם מפלעדי ישראל יצאח כבוד לעמן. ואלים כלל ישראל בערך

קול יהודה

שייפין, ע"כ: ואל יהי רחוק בעיניך וכו'. כי עם סיומו רחוק בעיני המזרי ממה שיהשכ בשפסו של כבוד אשר יראה ממנו לכאורה שהלתיים פגעו אולם בעונם זולתם וכמו שהורה סימן ל"ה, איננו רחוק לפי האמה שיורש על הלתיים אשר פגעו אותם מתמה טעומהים של אומות מזד מה שנתעברו וילמדו מעשיהם כאמור. ויהיה ביאורו שישראל נשא את הליהים של אומות אשר תלו בעומומיהם, עם היות שעדיין לא הרגישו בחליים מחסרון הרגשנה עד מלוי סרחה לדמיון האכזרים אשר זכרו, ושישראל הרגיש מיד בעמטת החלי הגדקכ בו מתפרה טועלי האון, וזה לכות הרגשנו לדמיון הכל כאמור: ואנחנו בצרה והעולם במנוחה. כנגד אמרו שהלכ רב הליים מלל האכזרים: והצרות המוצאות אותנו סבה לתקנת תורתנו. כנגד אמרו שהלכ רב גריות מלס: וברו הבר כמנו ויצאת הסיגים מורכבו. ר"ל שהצרות ככה נכדל אוכל המתן סכולה ולזכך ולכריז אותנו ולגורל תלאת המעשים מתוכנו עד היותנו נקיים רלוויים שהשרה שכניה פעולם בחלשענו. ואולי טונוה לומר שמחוק הצרות יטובו אל ה' בני ישראל אשר נעו ה' כללם וינל אסם למוסר והפושעים שכהם ילו נלכתם עמו בקרי. וחס גור כר ויולתה הכיגים, ע"כ כי ישרים דרכי ה' וצדיקים יטבו כס והפושעים ישלכו יס"ג. והשע (י"ג) וקורא מי על זה מקרלי דכתיבו, לכ נשכר ונדכה אלהים לא תהום, קרבו ה' לנשכרי לכ, הרופא לפעוריו לכ. כי לישראל פמשתים ללכ היה הרמז בהיותו נשכר ביסורים לטובתו כלומר: ובבורנו. גם לא לשון בר לככ, כלשון בור ככר סוכר כסמוך: כמו שירעת וכו'. רזה לנכר לט היתהו המכריח שזכורנו ומקונו ירבק הענין האלהי בעולם ותאין כל העולם כלללותו נדלוי אל הדבוק הם רק על ידי התלק המעולה ממנו. שכן מאלפו סדור מדרגות הדבר הטקלה בשביל הכבד, וכמו שהורה על מדרגותיהם בראשון מסיון ל"ה עד סוף מ"ג, והדבר הוא זדיק וישר הוא, כי כמו שחיתו בדברים הטבעיים פון רואה לא כלכלה רק ע"י התלק הספיריי ממנה, שמה ששן חוש הראות והוא סבה רשטייה בכל האכר שכלל העין מוצר מהם אינם רק מליזה שמוש ולמשמרה, וכן הדיון בשאר האכזרים כי לכל אחד מהם חלק רשום ומיוחד אל עיקר הפעולה היותה ממנו. וגם בדברים המלאכותיים מאלפו רחיו כי כלי הממרישה אשר סרדכ ממלקים רבים וכלים מלויים שונים, אין פעולה המרישה שלמה בו לפתח ולסדר אדמתו רק על ידי חלק

מה אמר הכוזרי כבר העירות החבר ודמית והטבת להעיר ולדמות, אבל ה"ח צריך שנראה בכם מהפירושים והעובדים יותר ממה שזהם בוולחכם:

מן אמר החבר כמה קשה עלי שכחתך מה שהקדמתי לך מן השרשים והודית אתה בהם. הלא הסכמנו כי לא יתכן להתקרב אל האלהים כי אם במעשים מצווים מאת האלהים, התחשוב כי הקורבה הוא השפלות והכניעה והדומה להם:

אמר

קול יהודה

החלק הפרמי ממנו הנקרא וומ"ר בלעז, והשאר הכנה ושמות להוליא עלי למעשהו. כן העולם כלו אינו כדאי לקבל הענין האלהי רק על ידי סגולה מסוגלה והם קפוי כפיס וכרי לבב, ובאמרו אך עובד לישראל אלהים לברי לבב, שהם הלב האמתי אשר יצדק עליו ומאמרו בראשון סימן מ"ו ו"ל"ט שהוא לב האדם ובגולתו. ומאמרו בן זומא קיים זה בעמדו על הר הכינה והיה רואה את ישראל עולים לחוג ואמר, ברוך שברא כל אלה בשמיני. ועדות ה' נאמנה כל העולם כלו לא נברא אלא בשבת הניינה בני וכו', כי האדם הם יחודי סגולה צבת עיניו של הקב"ה שעל ידם השופטת השגחה בעולם לדבקה בו. והיו הדברים האלה קרובים לאשר דבר בראשון סימן מ"ו ו"ל"ט עד ס' מ"ג והם שוים ומסכימים עם ההקדמה הרביעית אשר הינו לו בחמישי כמוך להתיימה בספר:

מה כבר העירות החבר ודמית וכו'. ר"ל העירות ההלה כמה שגליה כוונתך ס' ל"ד, שפרשת הה יטיבל עבדי על ישראל נאמרה, שמהו נתעוררתי לספק כנגדך סימן ל"ה מאמרו אכן בלייט הוא נא, וע"י כך דמית ישראל באומה כלב בלגרים סימן ל"ו, ואמנם הוא דמיון נאה הדר ומטובה חולתו לא דמה אליו ביפיו. אך משפטים

לדבר אורך כי היה צריך שנראה בכם מהפירושים וכו', למען תזדק דברך שישאל באומות כלב בלגרים ובעל ידי סגולה יצדק הענין האלהי בעולם כאשר דברה קודמת. ואנחנו דמיתו כי בשאר האומות רבו עמנו של פרושים המטפסים את עצמם לעבודת האל ונזכרים בדרים להפליג השקודה עם עבודתם ועל משאם, ולא כאלה הלך יעקב, ומשנה אני אלה המהים שכבר המיוו את עצמם לשמו ברוך הוא ע"י עמיים וטופטים, מן ההיים אשר הם היים בעדנה ומהנה כמותם, אתם הדברים בה' אלהיכם מיים כלכם היום לפי מה שמהטבו:

מן מה שהקדמתי לך מן השרשים. בראשון סימן ע"ט ו"ל"ט: והודית אתה בהם. עם סימן מ"ג: כי לא יתכן להתקרב וכו'. דברים כאלה בציונים נבראו בשלישי ס' ב"ג ו"ג: התחשוב כי הקורבה הוא השפלות והכניעה והדומה להם. ר"ל השפלות והכניעה לאלהים. והכלל להפליג בשפלות, על דרך מחד מחד היו שפל רוח, וכמו שכתבו בראשון ס' א' וליפי שהרנים כי שכתה מה שהקדים אליו שלא יתכן להתקרב אל האלהים כי אם במעשים מצווים מאת האלהים, החל על זה הספור עמו כאלו לו היה לו בידו על ככה, וזה אמרו התחשוב וכו'. ואמנם מחוך המשך הספור שפ זכרות של מלך לחיטה, וכמו שהרס בדבריו סימן מ"ט באמרו לא כפי אשר הקדמת. רמז אל מאמרו החבר בנאן כמה קשה עלי שכחתך מה שהקדמתי לך וכו'. והוגמת דבריו בכלן תמלא לו בשלישי סימן כ"ג באמרו והעצרים בדרים וטרפי בניהם באל משתדלים להתקרב אל האלהים ונבר אמרו שאין מתקדמים וכו'. וכוונה הנבר להורות שאין הקורבה תהיה בפרישות המופלג אלא בשמירה שדורי וכו'. במאמרו חקוי ומשפטי, וכמו שיבאר בארכה סימן מ"ח ומן ו' והלאה, גם ייחד דברו על אודותיו בשלישי המהחיל מרוב העובד אלהים אלנו אינו גאר מן העולם וכו'. אמנם הכחרי לא הבין טוהו עדיין על כל השינוי:

כן

אוצר נחמד

בערך הדיקום אינם בערך המורג אל טורס, כי יתכן שיחו כל עם ה' דיקום ונכיאים, וכדאי שאין נקמה ליתן כבוד לרשעי ישראל, אך שאנו מבארים בנפש הכבוד לנש ה' כדינו הדיקום שהם ישתחו כבוד ה' מסרם תגלה ותראה מלכותו:

מה העירות: מ'ל' המעורבות: והטבת להעיר ולדמות. דמיון את ישראל ללב ויס סגולה מכל טעמים: אבל היה צריך. כבר היה עולה יוס יוס אליו היה בכס טרופים מתלוות העולם ועובדים את ה' ביומר מכל האדם אשר על פני האדמה, ובכס יודע שאור כי אתם הם המוצהר נעמים כלם קדושים וכחוכם ה' אם לא נמעלה הארץ וכו'. וכוונה הכוזרי שיקפס להגדיל הפילוסופים ולהתם עליון מכל בני אדם בעבור שהם נבדלים וטרפים מהבודדים תמיד, וכמו שגלה דעמו במאמר ד' סימן י"ח שכל מי שנבדל ונפרש יאמר עליו שהוא פילוסוף, ע"כ:

מן כמה קשה עלי שכחתך. כמה אני מטעמך כמה שאלה שוכה הסקדמות שהקדמתי לך מה שכבר סודית עליהם. והם במאמר א' סימן ע"ט ו"ל"ט ו"ט. והכוזרי סודס לדבריו עם סימן מ"ג: במעשים מצווים מאת האלהים. כמו שהם ההקדמות וטרפיהם כונבר עם ושאר הסודה בכלל חולת זה לא ייזכר קורבה אל אלהים: כי הקורבה הוא השפלות וכו'. כלומר שזה לבד ייסק נמקס כל מעט האורס:

ין

מז אמר הכוזרי בן עם הצדק. וכן אני חושב, וכן קראתי בספרים, כמו שאמר מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה, ואמר מה ה' דורש ממך כי אם ועשות משפט ואהבת חסד, וזולת זה הרבה: **מח** אמר החבר אלה והדומה להם הם החקים השכליים, והם הקדמות והצעות לתורה

אוצר נחמד

מז בן עם הצדק. ודאי שכן סדבר אמת שסמיים והשפלות כיריוף האדם בעיניו שבין אדם לחבירו, ואדם הוא דוח המקום ודוח הכוזרי גם שיהיה נוהג ימנו: וכן אני חושב. כך הדעת מכתב: מה ה' אלהיך. סמוק הוא כחורס: ואמר מה ה' דורש ממך וגו'. וזה תמים כלפי מה שהקדים הזכר במתא' א' סימן ז' שם הכוזרי סמוק ככיוצא בעניני הקבצנות ואף על ידיהם קורבא אל ה' לכלל האומה הכתומה. ובכן קרא עליו הסמוק הוא הנחמד במיטב ו'. ולמעלה מזה נחמד, במה האדם ה' אף לאלהי מרום האקדמוני בעולות בעניניו, כירכא ה' באלהי אלוהים כרכנות נחלי עמן האתן ככזרי שפטי פרי כעני מתאם נשאי, כגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצעה לכת עם אלהיך, ע"כ. הרי עשאות חסד ואהבת דרך גדול מן הקבצנות: וזולת זה הרבה. כמו מי יגור באלהך וגו' הולך תמים וסועל דרך (הסלים ו'). ונחמד מי יגור לא אהבנה וגו' הולך דקות ודוכר מיישים וגו' הוא מרומים ויטבון (ושפטי ל' ז'), ונחמד ודוקי כחמוטע ימים (הקוק ב'). אך הסם הסמוק הנחמד מפני עשאות כלפי הקבצנות כמדובר:

קדמות

השמעיות אשר ישנה אומם האדם והי בהם לפעוט בקול דברו עם קולר שכלו מהגיע אל עומם. והחוקק האחד עתה אל בעל העקרים מאמר ראשון ב' ז' בנסגון דח ימוסיה, בעשית, ואלהית. ועל פיהם יוציא רב"ז וועלמויו צביוור האורח עם מועט, במדות, בדעות, ובמחלות. ויהי שם דבר החבר לאמר, כי אף תמים הראה האדם את נפשו טוב בעמלו בכחיות סוגי המעשים המהגיים והשכליים כהגון וכפורה, לא ישלם בכל עמלו להגבילם ולשערים על אופן יאורו בו אלל הכל, וגם זו ראה כי מיד האלהים היא. אבל המעשים האלהיים אין שכלנו מניע אליהם כלל ועיקר ואינם נדחים (וי נראים) אלל השכל, והם תמטיים כאשר ישמע החולה אל הרופא ברפואותיו והנהגותיו וכו'. ויורנו ואמר לנו במקום הוא האם יתחנך דברי החירות המעשיות לך, שמור מלות האלהים וחיה, כי ע"י ההלך השלישי הזה היה הול הענין יתחנך בצומה, ואין זה מנד השנים הקודמים שאינם רק הכנה אל השלישי הכי נכבד. ואלה הם הקוטבים אשר עליהם הסובינה אלמוות דרך דבריו של חבר בכלן עד סוף סימן ז'. והיה כל פירו להורות כי לא על הכיעה והאדם לבדם יהיה האדם מתקרב אל האלהים לדבקה בו, כי על כל מואל פי ה' במלות השמעיות יחיה האדם, והעבודת האלה לנו לא יעטרך עמה לפרות ולהמר כלאומם הפורטים והעובדים שרמז סמרי עליהם בסיומן מ"ה. רק מחוקק שנת העובד לאלהים בחוק עמו כי אין ה' דורש ממנו כי אם הורח חסד. וציוור הכחוב מה ה' דורש מעמך וגו' הנחמד בקדמתו וזולתו ממה שזומה לו יהיה בכחיות הדורות הסם אשר היו המהגיות והשכליות בצלות אללם, עם היומן לפי האמת האצות הכחיות אל המלות השמעיות כאמור. על כן היה מנהג שמרם החלק השלישי עם דחוחם השנים הקודמים, והיה דורש מהם שישונו אל הכעוה בשמירת מה שבוחרו להקדימו למען יוכוו לשלימות החלק השלישי, לא עשאות משפט ואהבת חסד יהיה עיקר בשמירה אלל שאוכרחה קדימתם כאמור עם היוקם ספלים מנד עומם. ובכן יאורו כל אללי הספק אשר יעוו עליו מדברי החלק שקדם זכרם. ועמה שיה לך דברי החבר כי הנה הם יוצאים לקראתך ששים ושחמים לקבלך בסבר פנים יפות ומזהינות: אלה והדומה להם הם החקים השכליים. גם המהגיים וכללו בהם, כי עתים חזרו למעלה כמו שצויארט, אך להיות המהגיים גם כמה על פי האדם השכלי יקרא בהם שמו, על כן יוכלו לפעמים בשם שכליים. וכבר זכרם בשמם הפרטי נחמדו בסמוך שסקלו בחורות השכליות והמהגיות וכו': והם הורקדמות וכו' קודמות לה בשבוע ובזמן. כבר ידעת מה בין קדימה טבעית לזמית, ודמיון הטבעית הוא הסוג בערך אל מינו, כי בעל הי קודם נכבד לאדם לזכרמה, וכן המספרים האחד קודם לחבירו דרך סדורם בהם אחר זה בקדימה טבעית, ואם בזמן קרוב

קול יתורה

מז בן עם הצדק. ר"ל כדברך בן הוא כי הקורבנה היא השפלות והכיעה לאלהים, אך כנחלי סיחובר זה עם האדם למען יהיה טוב לשמים ע"י השפלות והכיעה, וכוונ לצריות כאשר דרך דוק ירדוף: וכן אני חושב. נד סכרתי הפסוקה כאשר שאלה ממני. וכבר כוונה דעתי בה לדעת עליון, וז"ל וכן קראתי בספרים וכו', ושני הפסוקים סכרתי, הראשון מהם ראה על השפלות והכיעה, והשני על הדק:

מח אלה והדומה להם הם החקים השכליים וכו'. ראייה אח כל המעשים טעשו מהה השמם והנה מטעמו של חבר בעליו סימן ז' שלשה המה למיניהם והאלה נפלה כל הארץ. המין הא' הם המעשים המהגיים אשר על פיהם מסודר ההנהגה בין החיים, שאלתלם מורחה איש את רעהו חיים בעלו וכלפניה לא ישלם כוניהם הקיבון, כענין האנוחה וההפקר עם האשים וכוילא. הכ' החקים השפלות שהשכל מורה על חובב כמותר הנפש ככיעה ובשפלות לאלהים וכוילא. ה' החירות האלהיות

לתורה האלהית, קודמות לה בטבע ובזמן, אי אפשר בלעדיהם בתהגות איוו קהלה שתהיה מבני אדם, עד שקהל הלסטים אי אפשר שלא יקבלו הצדק ביניהם, ואם לא לא היתה מתמדת חברתם. וכאשר הניע המרי מבני ישראל אל ענין שהקלו בתורות השכליות והמנהגיות, אשר אי אפשר מבלעדיהם לכל קהלה כאשר אי אפשר לכל יחיד מבלעדי הדברים הטבעיים מאכילה ושתיה ותנועת ומנוחה

אוצר נחמד

קול יהודה

אני אליהם יעמדו יהודו. ובכל זה כל מה שמצויחו הכרחי למציאות האחר, וכן הענין בהקיום המהגיים והשכליים כי הם הקדמות והנחה הכרחיות לתורה האלהית השמעית, קדמותה לה בטבע גם אחרי התקן דת. וקדמותה ג' בזמן שפיר' כ' וזכות קדמה דרך ארץ כחז"ל: אי אפשר בלעדיהם בהנהגת איוו קהלה וכו'. כי לא תשגם ההנהגה בלתי החוקים השכליים, כענינה לאתרים כי היא העצום בעמים לכל ידע ובל יפחיתו. כוד לא לרשות מאמר אחרים לאכימך רק אין יראה אלהים במקום היה והרגוני וגו', לא אמר רק אין מעשה דין והשפון במקום היה והרגוני וגו', כי אהים עשוק רש וגזל משפט ולדק תראה במדינה אין במהגם מעשים אלוין לילה וחסלה ובתסמרים תחכך נפסם של עשוקים ואין מושע, אם אמונה' לא היה ביוהם לחשוב כי גבוה מעל גבוה שומר ללתי יכירו כל יודי עפר, וגם כי יוסף גניא ללמה פילוסופים אמר נפסם לא חיו בחדלק ההשגחה, יהיה ע"כ מורא עמים עליהם בראשון סימן א', ובס' ג' הוסיף לאמר אין גדה הטלוטופים הריגה נפש על הדק עיבההו. ובכן עלו כהגון דברי אפרם אצ"ל אצ"ל בחלומי עטם הריגותו לחסרון יראה אלהים במקום הוא, כי בלעדיה ידים איש אח יודו להכות נפש ופס כסחר ואין מיל. ואין לנו צורך לבאר מלה אלהים כמו שפטיים ודיינים כמו עציאר עם הכהנס ספורו. ומה שאמר עד שקהל' הולסטים וכו'. הוא ע"ד מאמר שלמה (משלי א') אם יאמרו לכה אהנו וארצם לרם וגו' כל הון יקר נמצא וגו' גורלך מפיל בתוכך כים אחד יהיה ללנו, כי הדק הכרחי ביהים להחמיד בחרתם, וגם בשעת קלקלתם יראה עמים על פניהם בחלומי מה, כי ימאסו בצלע מעשקה עם חזריהם אשר התעשקו עמם.

כוח קודמות לה בטבע. אחת מן המש קדמות שזכר הטבעיים. וקדמה בטבע היה מה שזכר אחד איוו ערך לנדר השני ואלום השני ערך לו ואי אפשר לו בלעדו, ויהי זה הראשון קודם לו בטבע, כמו שאמר כי היסודות הכריעה הנמצאות אהנו היום קדמים בטבע לכל המורכבים הנמצאים בעולם, כי אשר מציאות היסודות מבלעדי מורכב, אמנם אי אפשר שימלא מורכב בלי היסודות שממנו מורכב. וכן הו החוקים השכליים, שם הכניעה והשגלות ושטח הדק והכנת הסד, קדמים בטבע לתורה אלהית שם המצות האלהיות הנקרא השמעית שמענו בקודת ה' מה שזהו למעלה מן האי החוקים השכליים הם כמו יסודות לתורה השמעית, שלמלא החוקים השכליים אין צורך כלל לתורה האלהית, ומהו שאמר חז"ל על ששה דברים בעולם קיים על הדיו ועל האמת ועל השלום: ובזמן. קדימה בזמן היה כשמשעה שערך לקיים קודם זה מצוה השכליות ואחר כן האלהיות: אי אפשר בלעדיהם בהנהגת איוו קהלה. לא בלכד שאנו מחויבים בחוקים השכליים מדר מצות ה' עליו כהאוס כבדתי אלוהי שמים. אלא אשילו כל קיוון שיהי מבר אדם לא יתכן שיתקיים קבואם עד שיכרימו משלם הדיוס ואין המצוה האלהית, דומה למת שאמר אשילו לא נתנם סודם לתורה גזל מממלס וגריות מיונה וכו': הצדק ביהיה. אף שם מלסמקים אח כל העולם ע"כ מקבויים ביוהם, שמים לטמים אחד לא יגזול מלחמה מחבירו לטמיום: לא יזנה ויהיה מחבדת חברתם. שלמלא הדק בדיק ביהים, איש אח רעבו היים יבלע ויתמרד תהילתם. עוד הכריח הסדר בתקן התורה כסיון ה' ובאשר הגיע המרי. השהא. עתה שור לשיני ע"ד דברי כסויו בשאלת מה ה' דורש מעמן: אל ענין שהקלו. כל כך גבר תשעם שהיה עקל בעיניים לעמוד: בתורות השכליות. שם הכניעה והשגלות: והמנהגיות. שעות הדק וסרחהק טעול הסכרתי כהשגת הקבוא האלוהי: לכל קהלה. קיוון: הדברים הטבעיים. מה שהטועטע מן הו הכורא למדור כיראיותו וקיוונו, שאנו הדברים שומרים הכרעה האדם וקיוון חלקיו זה עם זה, ולולא זה נעדרו חלקיו ויבודותיו, כך לולא המצוה השכלית והמהגיות

וקורא אני עליהם המשל שזכירו חז"ל (ברכות ס"ג) נגזל אפסם מתחרתה אלהה קא קרי: ובאשר הגיע דמרי וכו'. כל הדברים הללו מניעים אל ביאור הפסוקים הנראים כסותרים כוהה זו, וכפי מה שהביט נבדלו הכורא קבדומתם. וביאורם וכלל כנה דברי אשר הקדמתי: באשר א' אפשר לכל יחיד מבלעדי הדברים הטבעיים מאכילה וכו'. כבר זכרתי בראשון סימן ע"ט ובזה סימן ל"ח את השעה דברים השמעים מהכות גופו של אדם, ואלא הרופאים נקראו דברים בלתי טבעיים. ועמה זכר השגלה מהם הספורסמים גודל צרכם למחיתו של אדם, כי בלעדי האכילה ועל הלגויים עמה בכלא לא השתרר אשפרות חימות, מה שאין כן בשגל ובכפעלותו הגשם, שפין הדבר נחון בעינים כמו צללו. ועם היות האויז הכרחי לעמידה מה"מ מ"מ אין עיניו מהפרכס לכל כפרסוס אלו, על כן היה זכור נבחר אלנו מן השאר. מסך גם כן כי אין דברו בכלא רק כמה שיטול חמה רשומו של אדם ואין אדם שליט ברותו לבלוא את הרוח. אקראם טבעיים בערך אל ההורות השכליות והמהגיות החלויים בצהיית האדם לתקן קבואם על זל היומר פי"ג. אמנם הרופאים אשר קראום דברים בלתי טבעיים, רוח אחרת יהיה אהם, כי בערך אל הדברים הטבעיים

ומנוחה ושיגה ויקיצה, והחזיקו עם זה בעבודות בקרבנות וזולתם מן התורות האלהית השמיעות, הסתפק מרוב בפתות, ואמר ולואי שתשמרו התורות ששומרים אותם הפחות שבקהלות, מקבלת הצדק והדרך הטובה וההודאה בטוב הבורא, כי התורות האלהיות לא תשלמנה אלא אחר השלמת התורות המנהגיות והשכליות, ובתורות השכליות קבלת הצדק וההודאה בטוב הבורא, ומי שלא החזיק באלה איך מחזיק בקרבנות ובשבת והמילה וזולתם, סמה שאין השכל מחייבו ולא מרחיקו, והם התורות אשר בהם התיחדו בני ישראל תוספת על השכליות, ובהם היה להם יתרון

קול יהודה

אוצר נחמד

והמסגיות אין כלן שום קינון אמשי: והחזיקו עם זה בעבודות בקרבנות. עם כל שטיעיה ברזוח ונעזב ונאוף שמו שפמרה העבודות בקרבנות, נענין שנאמר בטוב לוח ונאוף והשבע לשקר וגו' ונאלח ועמדמם לפני בית סוז אשר נקרא שמי עליו ומכרמם נללנו (ירמיה' ז'): השמיעות. כמו סוכה ולולב וכדומה לזה ששמענו מסיני: הסתפק מהם בפחות. הנבוא מיכס שכונית אוחס אמר בדרך מי שקבל על הכירו ונאלח ממנו שיקיים הפחות שאשער, וזה אמר האקדמו בעלות נעגלים בני שנה וגו'. כי מה לך אל קרבנות מאחר שאיך מקיים המלות הקדומות שסס כיקודות לאלו המלות, כי שמה האמר שרבינו העבודות והקרבנות ינוצר לך טון כנער, הגיד לך אלס מה טוב ומה ל' דורס ממך כי אלס עמות חסד וגו', רל"ג שמהות אלו הכרחיות אי אפשר מנגדעים, ואילו לא הקיים אוחס אין שום מזה בקרבנות, נענין שנאמר וזכר רשעים תועבה. ומה שנאמר כי אלס עמות חסד, שנראה שאין מלוח בקרבנות, זה לא נאמר רק כלפי מדיום ודעות שאין כאלס חייב כסס רק מלד הפורה ורכוזה, וכבר אמרו ברש חולין אומר טוב מזה ומה (רל"ג) כן מנדר כן מרדמה) שאינו מנדר כל עיקר, וכבר"א בחידושי כתב ע"ו כסס י"א שהוא שמיני נקבנול בקרבנות טומן על קרבנותיו ואינו חסד מן סגנות, ומי שאיט רגיל בקרבנות מדקדק על עמלו יותר, ע"כ: ואמר רלואי. הלואי: הפחות שבקהלות. ויחזק גרוע שקבון בני אלס שהוא סכרתי ללדס כמס שהוא אלס. וכזה נמתק ענין אמרו כבוד אלס מה טוב, כלומר מה שהוא טוב ללדס כמס שהוא אלס ולולל זה נמשל לכבודות הקדס סקורטוס זה אלס זה: והדרך והשבה. לקיום הקבון, זה רמז נאמרו מה טוב: והתורהא בטוב הבורא. לדודות תמיד על מה סכנולא משה עמו חיים וחסד: לא תשלמנה. לא גיעס סלמנוס קיבון: מי השלמת. קיום שלמות: ומי שלא החזיק באלה. מי שאינו מקיים אוחס בלב שלס: איך מחזיק. כלומר איך לבו שלס מקיים הקרבנות ושפסו והמילה: סמה שאין השכל מחייבו ולא מרחיקו. אין השכל גוזר חיובס, וכן אין השכל מרחיק אוחס, אך קיומס הוא מלד חסדק שגבול חומד לקיים מלות ס', ואלס אמנס לבנו סוכס מחתרי ס' נמאס השכליות והמסגיות אין יסיה לבו עמו כקיום אלו המלות, וכמו שנאמר וסולך. וזכר קרבנות וזבת ומילס נעבדו שאלו מן המלות הגדולות שנקרסס עליהס ברית: אשר בהם החיידו. כסס היו בני ישראל מייחוסים ומובדלים מכל גוי סאלות: תוספת על השכליות. ססס הלדק ומימעס סעול סכסס

הכנעיים אשר הוצר מהם בנין גופו של אדם, היו אלו הנבאים ממוזן לשמות בו, רלואיים לסנדיס מן כנעניים, וכל אלס שליס ברזוח להכחין הנכדיום מן הנכדיום הגרסיס אלס, וכפי הלף כחיינו יבעס בשמסיו ליהם קריאלח' אחת הנה ולתח הנה: הסתפק מרוב בפתות ואמר וכו'. וזה מה שהקדמו לביאור הכמוסס המרלחס פניס על היות המנהגיות והשכליות עיקר והשמיעות עולה. וביאר כי אין ענין הכמוסס ההס רק הורלחס ממנו ית' שהיה מסתפק מהס בלפוח, רל"ג כאליו היה מספיק לו ענין שפירחס השכליות והמסגיות, וזה מלד היות קדימתן הכרחית לשימות המלות השמיעות, לא שיהפיקו השני מלקיס סכס כי הס המעט והפחות כמזכיר, אלא שפרסס ההקפדה על מה שהיו ידיהס מחולקות הימנו ולא סהא עמנו מקפיד על החלק השלישי הנכבד כי ממילא רווחח שמתח, סבלי סכס לא היה אפשר הול ענין האלוי בלמו. ולעון סכסוב דזה על דרך הללוי נעסו האומר ולואי שתשמרו התורות וכו', שאין עמנו רק בקשה מה שהיה לורך השעה מחייב על הקדמו כמזכיר, לא שיותר בחלק השלישי אשר הוא בלי סכס העיקר שסכל פליו בו לחול ע"ו ענין האלוי במוכנו. והוא מה שסייס בס סכסא' הזלח בלמרוי יסחקן שיחזיק הישראלי וכו': ובתורות השכליות קבלת הצדק וההודאה בטוב הבורא. מזר וכלל המנהגיות נסס סליות כלשר עשה ברלשית סססא', ווי אלה דן אלל ענין הכרסס בניאר הוא עמנו בלמרו קבלת הלדק, והוא כעד המנהגיות, וזה הלדסה בטוב הנורס, והוא כעד השכליות: סמה שאין השכל מחייבו. ואלך אלס כן יחזיקו כס אלס לא שמו לבס למה שפסשה מורה עליו. ואמר ולל מרחיקו, עקך היות דרכה של מורה לבל ירלה ובל יפלא נה דבר שהשכל ירחיקה ושומיה שקר, כמו שהנבא מדבריו בראשון סימן ס"ו ופ"ס: והם התורות אשר בהם התיחדו בני ישראל תוספת על השכליות וכו'. נס סה כלל המנהגיות בעליות כלשר עשה זה עמיוס. והמאמר הזה מסכים ועוה ללמרו בעליושי סימן ז' אלל האלהיים הטוספסס עליהס לחול בלומה אל חי שניהיגה חייס ידועיס עד שיבאו מאלו מפורסוס ומחולקוס וכו'. ע"כ. וספר זה נעמשה האסספה עליו, וספר זה נעמוקן של ישראל המחזיקים אל בעבודות סכרננות עם כיהנס הכורות השכליות והכנהגיות, ופ"ס שגנלי הדבר לומר חיכה ירדוך אחד שפירח הורות

יתרון הענין האלהי, ולא ידעו איך יתחייבו אלו התורות, כאשר לא ידעו איך ירד כבוד ה' ביניהם ואש ה' על קרבנותם, ואיך שמעו דבור האל, ואיך אירע להם כל מה שאירע, ממה שאין הדעות מקבלות אותו לולא המעמדות וראות העין אשר אין בו מדרה. ועל הדרך הזה נאמר להם ומה ה' דורש ממך, ועולותיכם ספו על זבחיכם, וזולת זה ממה שדומה לו. היתכן שיחזיק הישראלי בעשות משפט ואהבת חסד ויעוֹבב המילה והשבת ותורות הפסח ושאר התורות, ויצלח:

כמז אכר הכוזרי לא כפי אשר הקדמת. אבל דעת הפילוסופים יהיה אדם חסיד

אוצר נחמד

קול הורה

ככה נלמדו בני נח כולם והיו נעשים בעצמם עליהם, ענין שנעשו דבור המנוח בעבור האדם שהוא הגול, וכן עונש כדום ועמוסה כבדול אלו המנוח הכללות היו רק ישראל יחייבים כאלו, ועוד יוצק עליהם המנוח המציעות: יתרון הענין האלהי. כאלו נודע כי יוסם גוי אחד בלתי בעבור שכינה להם מצות מן השמים מה שאין בכלל יכול להשיג, ענין בלתי זכו בו כל אומה ולבן: ולא ידעו איך יתחייבו אלו התורות. כאן הכלים התנוד דרכיו והאמר בודאי ועל"פ לא יוציא קיום המנוח המציעות מלגדיו ידיעה מושכלת, וכיון איך גיבש לנו חיוב המנוח הואה שאין הכלל גזור בה אדם ועובד אל לבבנו כי מן השמים המציע את קולו עלינו ועל הארץ ראונו את אבן הגדולה ויזוה עלינו הקים לדיקים להיותו כיום הוא. ודבר זה לרין אמונה בלימה נכד לכך ונקוין הכלל המציע על ענינו ממעמד הר סיני והאמונה והמופתים הכתובים בספר התורה אשר אין מקום לדחום. ולא אמנם גביע האדם אל גבול הרעב וצרה הדיון להסיר חוק המנוח הכללות אשר אלונו בן נח נעשו עליו, כבר ילא מנובל שיתדבר והוא כדום כשר למוד מדבר, איך יבין קיום מצות המציעות על אדם מה, השהה לנו בהכנת אודותיה אשר סגר דלתי בענו בהכנת אמונת המנוח השכליות. לכן לא מלא סנכיל להגיד לאדם אשר אלה לו רק קיום המנוח השכליות: כאשר לא ידעו איך ירד כבוד ה' וכו'. כי בעשותם לא זכו לירידת אש מן השמים על הקרבנות: ואיך אירע להם. מן הנסים: שאין הדעות מקבלות אותן. קלר כה ככל האדם להשיג: לולא המעמדות. מעמד הים וכו' סיני: אשר אין בו מדרה. כל המנוח מודים בו ואל"ל לדתוה: ומה ה' דורש ממך. כפי ערך שהיה יכול לקבלו: ועולותיכם ספו על זבחיכם. הוא פקוק בימינו ז' כה אמר ה' וגו' עולותיכם ספו על זבחיכם והללו בשם: היתכן שיהיה הישראלי וכו'. בידיה ראוה לבאר הכתובים ש"כ כך פירושם כאשר זכר, שורשי שאין הכתובים ממשמטם שאין ה' חסן מליש הישראלי מלכד עשה משפט ואהבת חסד. ויעוֹבב המנוח אשר כרה ה' אתוה ברית עליהם ושאר מצות הגדולות והכורה כולה, היצלות ישראל כוח:

כמז אכר הכוזרי לא. ודלי שאני מודע לך שאין זו דרך היטהר שיוצר שיתגלה בזה שהוא ישראל:

כפי אשר הקדמת. כמאלו א' סימן ע"ט וכו', והכוזרי כורה שם כו' ז' בלחמו ככר עזרה עזתי כמה ששלה דעתי ונלחתי כחולתי כי אין האדם מגיע אל ענין אלתי אלא בדבר אלתי וכו': אבל דעת הפילוסופים. אין זאת רק דעות פילוסופיות

לא ידע עצמם היקר יתהווה, והוא עצמו חומם תורות שכליות ומנהגיות אשר השכל הפך ביקרם מלד העטם המהפכרם מהם. וזכו מה שכוון אליו בלחמו החלה ממה שאין השכל וכו', והאליך בו אמר כך בלחמו ולא ידעו איך יתהייבו אלו התורות וכו': ובהם היה להם יתרון הענין האלהי. כיוולא בו כהם הרב ז' הסדלי בכפר אור ה' ממלר ב' כלל ב' ס' ז' על יהוד מצוה או מצות מן התורה אל יתרון ההשגחה הלהלית: איך יתחייבו אלו התורות וכו'. מפסי מה מייבו להיות כול לא בלחמו אחר: איך ירד כבוד ה'. שהלה בו הדבור סימן ד' וידבר עוד על אודותיו כרביעי סימן ג': ואש ה' על קרבנותם.

כמוזכר ב' ז': ואיך ישמע דבור האל. ששגש הדבור הלהי בלחמו יגיע לאדם, כמכר בלחמו סימן ג' בלחמו ז' אחרו יודעים איך נעשה הענין עד ששכ דבור וקבע זה אלונו וכו': ואיך אירע להם וכו'. כמו ששכר בלחמו מסימן פ"ג עד סוף ב' פ"ז: ועל הדרך הזה נאמר להם ומה ה' דורש ממך, ועולותיכם ספו וכו'. כבר עלה בראש דבריו הקודמים, אמנם לא הוציר ממומה על פסוק מה ה' אליך שאל מעמד כי אם ליראה, וכבר התיירו כנגדו המלך סימן ז', כי עהה אמרי ודעינו התלוקה המשלשה מהתורות והמנהגות והשכליות והשמעיות וכו' עיקר מול הטען הלהי בלחמו מונח ועומד בשמעייתו לבדינה, עם היות לשמירה האחרות הכרה קדימה והכנה לללו כמו שקדם, וקל הוא לבאר הפסוק שהוא על שאלת הידעה בשמירת דרכיו ית לכל הלקוים, הלא הראה הכתוב אנוש שם ב' עקב ללכה בלל דרכיו ולהלכה אחרו וכו' לשמור את מצות ה' ואלה הקומוי אשר אלתי מלך היום לסוב לך. ומעמה אין לנו צורך להרחיב בציור הכתוב כי בלי ספק העולה על רוחו של מלך היו לא תהיה להיוט הכניעה והעזק מהפטיקים לשלימות הקורבה לאלהים:

כמז לא כפי אשר הקדמת. מוקד משך סבור על חברי הושב כסף וצדונו בלחמתו של מלך, ולעומת מזכרתו היו הדברים אשר גבוה על שכתתם התכר סי' מ"ו בלחמו כמה קשה עלי שכתתך

מה שקדמתי לך וכו', ולזה אמר לא יתכן זה שיחזיק הישראלי בעשות משפט והאבה חסד הנזכרם בספתי מה ה' דורש ממך וגו' אשר התחייבו כנגד סימן מ"ו ויעוֹבב המילה והשבת ותורות הפסח ושאר התורות ויצלח, כבכתוב ממני בקדמת לדעה כוונתי על ככה, כי זה בלי ספק לא יתכן בשום פנים, והכתוב הואם וכדומים אליו יתבאר על הדרך עצמו אשר הרכיני. וזה כפי אשר הקדמת, מן השרשים שכבר הדיתי

חסיד ולא ירניש באיזו דת שיתקרב אם בהתייהד או בהתנצר או בזולת זה, ואי דבבר שיבדה לעצמו. וכבר שבנו אל ההקשה והסברה השכלית וההתחכמות, ויהיו כל בני אדם משתדלים לקבוע תורה במה שמביאה אליו הקשטם, וזה בשל:

נ אמר החכם ותורת משה לא העבירה אותנו בפרישות, אך בדרך השוה ולתת לבל

קול יהודה

דבריו דאורי

פילוסופיות אשר לא ידעו מעשי' ולא הכירו נפלאותיו, פי לא נגלו דת אמת מאבותיהם ונטכר שגאלר' א' סימן ס"ג וכו': ולא ירגיש באיזו דת. כלעבר איש מבדיל בין סדמות וכל שיש אללו: בהתייהד. לפיכך יסודי: בהתנצר. להיות עולרי: או בדבר שיבדה. שיטה נודת לו דת מלכו, כמאמר הפילוסוף מאמר א' סימן א': וכבר שבנו אל ההקשה והסברה. אם כלנו להאמין לפילוסופים תהיה כל הכללם האמתות מלוי דמיונים ובתחכמות כל אחד עובד את דעמו: ויהיו כל בני אדם וכו'. כל אחד נוטט לו דת כפי הקק סגלו: וזה בשל. ודלוי שזל לא ניתן להאמר ואף אני מודע דברכ. אשם שעדיין עמנת סכוזרי שנסתין מ"ס האשמות מבין דבריו ושלאכ שיאמר שז"ק שיטה כשם מספרושים והעובדים לצירוף שיהיה יחד דת אלתי שם הפרישות והכניעה, ועל"ס היה לרין שיטה כשם מספרושים יוצר פתגמה מכל גויי הארץ. והכשר כרגיש כשם וסביו ל' כסימן שאלר זה:

נ ותורת משה לא העבירה אותנו בפרישות. מאמר שכבר אודית שאין האדם מגיע אל תכלית האמתות רק בעיניו אלתי ויורכר מאת' ס' שיחול תורת משה, א"כ שם עבודת הפרשות לנו מאמר שאינם כחונם על ספר הכורס מאין לנו לבנות עבודות שלא כחכוב: בדרך השוה. כדרך ממונע: כמבואר

נ ותורת משה לא העבירה אותנו בפרישות וכו'. אחרי אודיעו כי בקורבה האלהים אין דין קדיתם לתמולגלים הנגורים כהרים בפרישות ומירוח שרמו כחזרי אליהם כסימן מ"ה, וזה כי נעדרו

מהם המורוח האלהיות המשמיות אשר בהם יחרון העיניו האלהי כמו שנתבאר סימן מ"ח. ועדיין הייטט שבורים שעיניו הפרשיות היא חובב עליון חזין התורה האלהית עד לא מכל בלתי להתקרב אל האלהים ובלעדיה לא יחול בנו העיניו האלהי ולא ידבק בעולם, האיר פמי ספרו חליתו בפסקא זו להבין ולהארות כי מנהג הורס ה' המיטה מחוקים מדבש ועטף לופיס, כי לא יהפוך כמות האדם שמיטה האדם עלמו כמגוסים כי חיקר נפשו בעיניו לכל מערכותיה, שכל הנפשות לו הנה, עכבית, חיונית, משכלת, ולכל אחת מהם לא נעדרה הגבלה שיה כחורה במשפטים יטרים משוערים אשר יעשה אותם האדם ותי בהם שגמחה וכחוב לבב. והנה בלדק כל מאמרי פיו, כי לא טוב היות מתאחד כנגדו בעברו על לוויו של האדם (משל' חל' גומל נפשו איש חסד ועוכר שאלו חכזרי, שעליו נכנה מאמר הלל חזקן אשר סופר עליו במדרש שפכהים נפשו תמלמדיו היה מהלך והלך, אמרו לו תלמידיו להיכן הלל הלך, אמר להם להגמל חסד פם חד חכבנאי לדתי כי בנו ביהאי, אמרו לו וככל יום איזת לך חכבנאי, אמר להם וכו' איזי נפשא עלובנה לאו חכבניא דהאי גופא הוי, דיומח דתי איזת הבא ולמחר ליהא הכא, כש"ד גומל נפשו איש חסד, ע"כ. וכן אמרו שם עליו שפכהיה נפשו תמלמדיו וכו', אמר להם לעשות מנהג, אמרו לו וכי מה מנהג הלל עשה, אמר להם לרחוך כמרחה, אמרו לו וזו היא מנהג, אמר להם הן מה ליקוין של מלכים שהם מעמידים להם כבתי ערעירות ונבתי קרקטאות ומי שהוא ממונה עליהם מהדקן וזוסקן ולא עוד חלל שהוא מתגדל פם גדולי מלכות, אלו שנכרלו כללם ודמוח דכחיב כללם אליהם עשה את האדם פחל"י, ע"כ. וכבר יוצר לביורם כש"ס אלתי הפקדיה גייוין שמה כי הדברים מתיחסים מחד למונהגו. אך אח נעשו ישמור האדם הל' לכל יפול במהמורוח מלוי תאוזויו יוצר מדלי, כי במקום אשר יאמר לגורע חקק עוכר שאלו חכזרי, יאמר למוסיף על חקק ודמתי דשעים חכזרי (משל' י"ב), כי כונה החכם בפסוק הכוה, היא הארות כי יודע דזיק נפש בהמתו וחה נלפשו הבהמית אח להם חקק, לכלמי ההאכזר עמה במיעתה כרלוי דק ידק ומאלו על פי החורה. אמנם כשנלגלו רחמיו עליה לנפלות כריסה אכול ויורח יהיה גרמת במקום שמוחו באים לדי חכריות. די לו אם כן במה שישלים כריסה וישרה כרונה ועונה לה יגרע, פן יחסף על הנפש חחה אשר ענה כי עוכר שאלו חכזרי כמו שזכרנו. וכן ארמוח כל בולע בולע את

לכל כח מכחות הנפש והגוף חלקו בצדק מבלי רבוי, כי הרבוי בכח אחד קצור בכח אחר, ומי שנטה עם כח התאוה קצור בכח המחשבה, ובהפך, ומי שנטה עם הנצחון

אוצר נחמד

קול יהודה

כפש בעליו יקה ונפשו עליו האכל לא לעזר ולא להועיל. ואפשר שעל אלה אמר קהלה (ג') כי מה היה לאדם בכל עמלו ונדעויו לבו שהוא עמל תחת השמש כי לו ימיו מכוזבים וכעם עמו גם בלילה לא שבב לבו גם זה האכל הוא, אין עובד בלחם שואל וטחה והרעה אה נפשו טוב בעמלו גם זו ראייה אני כי מיד האלהים היא. וכחצ רבב"ע פירושו קהלה על פסוק טוב כעם משהוק, ע"כ הובא לאדם שישקול כל דבריו ועניויו במאוזן לדק ויתן חלק לכל נפש בעהו וכו', ע"כ. וכבר ידעת מחמור ר' אליעזר הקב"ר על מה שכתוב בזכור וכפר עליו מאשר הטח על הנפש שיער עממו מן היין, והרבב"ע הביא דברים כנגדו באחריו על של הנפש הוא על נפש מה כמו וטרם לנפש ואלו היה שפחה על נפשו לא היה השם מזהו אורה שיהזור להשארו, ע"כ. ולא הבחין טובה רבי אליעזר בלתי היותה: ילתי על מה שהביא עממו ירדי זורק המירות מאשר הרם גבולו החיים המשוערים ויאל חוץ לתחומם הראוי עד שהזריך מפני זה לנער עממו מן היין למנוח יאסוף בקר לאימתו, כי לאיש כזה יאסוף בלי ספק לקדש עממו בתורתו לו ולהרהרם מן החלואות מן הקצו אל הקצה להשין יסכן לו נשבו אל האמת, על דרך הבורות פלע המרוק צרע כמו שכחה הרלב"ג שם במקומו (משל כ'), גם הכחם ספרותו יזרו: ג' המקח המורה. ולזה ריחז החבר באחריו ואין רב הענינים עבודה למי שהאוחזיו חלשותו, כי יובן מהו שביחות החלואות חזקות טוב לגבר כי ישא עול העטויים והסגופים. וח"כ מה לו לרבב"ע כי יעם ויסוב לאחור מדברי ר' אליעזר הקב"ר שיהיה ההפסא מדד מה שהביא עממו ירדי זורק מיעט

מכחות הנפש. השכל והמחשבה העיונית: והגוף. כחוס בגוף, כמו האכילה והשתיה והדומה להם מזרבי בריאות בגוף, חלקיו בצדק. כפי הוצרך לקיום הלב, נטויות לתח בגוף, והנריך לקיום מחוס כשש נטויות לתח לה, הכל בדרך שיה. והמורה על ל"ט מאמר ג' כתב ז"ל, כן הענין בואת המורה (מורה משק דביו ע"כ) כמו שיאר משוויש ואמר הקים ומשפטים דיקים, וכבר ידעת שענין המדיקוס שיה (ר"ל לשון דיק קווא שיווי, כמו מאזני דיק). וזה ששם עטויות אין טורה כשס ולא חוספה, כעבודת המהבוד כברים האורש עממו מן הנפש והיין ודברים רבים מזרבי בגוף, ולא חסרון שיציה אל זוללות ולא שיהיה צומע עד שיפטר שלמות האדם במדותיו וזיוטו וכו', ע"כ: מבלי רבוי. שלא להכריח כח חלק אחד על הכריז יען שהבורא ית' שיער בתכמתו את המריך לקיום גוף האדם, כנדי שיהיה מרכזה לנפש ותוכל הנפש להעדיק זו כפי המריך לנפש מן כמות הגוף, כדי שתשלים הנפש חף היא מעולתה העממית לה, ועל שיעור זה ברא ית' האויות בגוף וכמות שישפול האדם לתמוך אופיו אליו כנדי שיהיה קיום לנפש. ומטעם אין נשאי למנוע עממו מדבר המזרר לו, מאחר שהבורא הטבוע בו תאוה עליו ודאי שהוא לרביי לקיום בגוף אם לא ע"כ הוצרך כפי אשר יתבאר: הרבוי בכח אחר. ר"ל בגוף או בנפש: קצור בכח אחר. כשהאדם יוצא מגבול הכח האדם המכמות יהיה הכח העיוני נחלש: ומי שנטה עם כח התאוה. כלומר כמות שוראוי מי שנטעם להשתך כרעה באה החלואות הנפשויות, קצור כח המוחשבה. השכל נחלש וכל דוח עיוני אין בקיצו: ובהפך. כן הוא מי שנטעם אחר כח המחשבה ומטריה עיונו יותר מדאי מהליט בגוף למוח בלא עשו: ומי שנטעם עם הנצחון. הנה כפי"י הטייעו בדרם האות הנלחון שיעמוד אדם על דעו, והוא הכרתי לאדם ומעויל לו בנלחון דבריו המורה והדעות שיהיו ולגמר בנאשים כרעים. אמנם מי שנטעם עם התאוה הואל בעסקי עולם

היין אשר במיעוהו יקבל הנער, כי מה שהקשה לזה שא"כ לא היה ה' מזה אוהו שיחזור להשתחוה, אין זו כדי נטויות מקום הפירות הזה, שאלחרי נעלו בשלוח רסן החלואות, דיק ישר הוא שיגודר עממו במירות, וכ"ש שכבר נא בקשרי מלחמתו יזרו ע"י דרוו וזאו מן הראוי שיהל דברו כי שילמהו וישב על ימי עברה כל הימים אשר הויר לה. והכלל כי אינני רואה בזה שום מקום להפסיה. ומכל אלה על דרכי הנבר על אור לבו ונלכה בזורחותיו: ותורת משה לא העבירה וכו'. לא שמה עליו חונם הפרישות והביירות רק עבודה מוקפת, כלמרו בשליטי סו"כ וכמו זמא הטיה העבודה שאין זריך עמה לפרוש ולהסר, ע"כ. אמנם מקום הונח בזה לרשוה על אדם לפי זורך שעתו, כלמרו איש או אשה כי שפתי לנדרו דרד מרד להאייר לה' וגו'. ובלאו מוויסם אל דבריו כרמ"ש' בפרקים המוקדמים למ"ה אבות ע"כ, ובמורה גם הוא יורה כל זה בשפה אלה ודברים אחדים, שכן כתב בנשי ב' ל"ט, כן הענין בואת המורה כמו שיאר משוויש ואמרו חוקים ומשפטים דיקים, וכבר ידעת שענין המדיקוס שיה, וזה ששם עבודתו אין טורה כשס ולא חוספת כעבודת המהבוד כברים המורש עממו מן הנפש והיין ודברים רבים מזרבי בגוף ויכלטלול לעבודה וכיוצא בזה, ולא חסרון שיציה אל זוללות ולא שיהיה צומע עד שיפטר שלמות האדם במדותיו ועיונו וכו', ע"כ: ולתרת לרב"ר בכו וכו'. זה לביאור הדקדק המורה המעמד לו, ושמוש וח"ו כזה אלל החבר הלל הכליחודק סימן כ"ה וכו':

מכחות הנפש והגוף. קרא כמות הנפש הכחות השכליות, וכמות הגוף הכחות החמריות. או יראה כמות הנפש החמנש והשכלית, וכמות הגוף כמות החממח שקראה שפעיית סימן י"ד גם בראשון סימן ל"א: כי הרבוי בכח אחד קצור בכח אחר. על כן הטייעו אשר דברו המושלם על המהמיל נפש האדם לירה, שכל זמן כיוונו מחזיק אליו כפי מה כל חזיו השני קודר יתכן כלפי מעלה, וכן להפך, וכמו שכתבנו על בימור האין בעברה השפעיית אשר הדמנו: ומי שנטה עם כח התאוה וכו'. ומי שנטה עם

הנצחון קצר בזולתו, ואין רב התענית עבודה לסי שתאוותיו חלושות וכחותיו חלושים ונזופ רוח, אבל טוב שיערן נופו, ולא המעטת המסון עבודה כאשר יודמן מן המותר מבלי יגיעה ולא ישרידהו קנותו מן החכמה והמעשים הטובים, כל שבן למי שיש לו מפיל ובנים ומאוויו להוציא לשם שמים, אך הרבוי יותר נכון לו. וזכללו של דבר כי תורתנו נחלקת בין היראה והאהבה והשמחה, תתקרב אל אלהיך בכל

אוצר נחמד

קול יהודה

עולם נקטת הכבוד והדומה לו: קצר בזולתו. שאר כחם המפורז שבאדם העצויים להתעוררות קיום סכורה והמניע מתקייים מאחר שטמן כח המפורז לדבר אחר וגם כחם כגש ככלל עקרים: ואין רב התענית עבודה. הפרישות שאמרת, והראשון שבה הוא הפענית, אין זו עבודה רק למי שמרגיש בנפשו שיצא גופו מכלל האצטיות והרגל הכריכה האכול ולשחות יותר מדאי, או שכן נזרל כעצב נבט האחות הרעבותו גורמת לו עד שמצמת מלוי כעטו עובר על אחת ממאות ה', כענין שנאמר ואכל וכעט והטן ופסח אל אלהים אחרים. אמנם מי שהאצטיות חלושות וגופו רוח, לא כלכל שאין התענית עבודה אלא אצטיות רשאי לבקש נפשו, ועל כיוצא בזה אמרו ריבוב בתענית נקרא חוטא, ופירשו שם בגמרא גדלה מתי לעטורי נפשים: שיערן גופו. שיהא לזכוב עשו: ולא המעטת המסון עבודה. עוד יש תחיל שני שבכריות לפרוש עמלו מנקשת הממון, שאף זה אינה עבודה רק שלא לנדוף אחר המותרות מן הממון ויבטל כל יגיעותיו בכל הימים כנקשת כהון ללא טורח: כאשר יודמן מן המותר. אם מודקן לו ממון בציבור וכלי יגיעת המכרסם אותו מן המכרס ומעשים טובים: פשוט. מעטול כעני בית וקף: ובמאיו. וישקו ותפלו: להוציא לשם שמים. לפנים כעני הקנינים ושבח מזהו כפרתם, לא לנדקס ג'א': אך הרבוי יותר נכון. כזה רבוי הממון יותר נכון לו, כדי שיקיים מצות יותר נמנות: בחלקת. היא בדרך ממנוע: בין היראה והאהבה והשמחה. כבר נודע כעצב שיהירא מקורו פחד, שהאדם מכניס בלבו עיני המירא אותו ומאיר אותו כדמיונו ומפתח ממנו. אמנם הפחד מולאו מודק לב ומצית רוח, ואלא יאלו מעטון רוח ודלות כגש, וההינס דלות כגש ועטון רוח יתחד ממשוט מעטו ומדלות כהנס, והקן זה כגלוס והגודל לבב מונעים כירא, כענין שאמר יודמו העט לו אצטיות יושב שמרון כגלוס ובגודל לבב לאמר כגלוס נפלו וגוים כנס (שמים ט'). ואלו כגלוס וגודל לבב מקורס רבות בעובד לגוף, כענין שנאמר וישמן ושרון ויעט. עוד נודע כי הפכה, והוא שיהקרב נפש האדם בדבר האצו לו, לא תתקן שחדק בלחד אל לא מקון מעט שמחה, כי האדם כדולא ונשטו אפכל עליו, כעצבותו האצטיות יבכה מלחוקו כשום דבר, אין אהבה לגד עיניו, ואין אהבה רק מלך אצו שמחה, ואחריו חוץ אצו הנוחל נפשי אחי ומרתמו (בתקום שצט אצו אובלים וצופים כריכ אובלים זה אצו). והכס דרכי האורס הם כהנס כיוטיס, כי כמו שצריך שלא יבא אובל וכוסה וממעט ובעט בלחיו, כן הכקן שהוא דלות נפש וכניעתה כמניעה מלאכל ומשחה ושאר לרכי כגוף, משריטיס

הנצחון וכו'. זכר האלוס הנמשכה מן האומחה, והלחמן הנמשך מן המרגשת, כי שיהס עם רבויים מטיקיס אל המהפכה הנמשכה מן המשכלת וכעזה קס זה נוכל כאמור, על קן ראויו לפשר בייחס בדרך שזה ענין זה לזה, וכמו שקדם מדברינו: ואין רב התענית עבודה לבי שתאוותיו חלושות וכו'. אך אמנה למי שפחו עליו יצרו ראויו שיצר עמלו מהמעטנות בני האדם ויישר כמו ששבר לבו הזונה כמו שזכרנו. וההיא דקניט פ"ק דדרסיס אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם מיר טמא אלא אחד, טעם אהה בל אדם אחד מיר מן הדרוס ורלחיו יפה עינים וטוב רואי וקוואותיו סדורות לו כלהלים, אמרה לו בני מה רצית להשחית שערך זה הגלה, אמר לי רועה הייתה לאבא כצדיי וכלחתי למלכות מים מן המעין ומשכלחתי ככבווא שלי ופחו יצרי עלי וכקש לפרדני מן העולם, אמרתי לו רשע למה אהה מתגאה בעולם שאינו ש"ך כמי שהוא עמיד להיות דמה והולעה, העבודה שאגלחך לשמים. מיד עמדתי ומקתי על ראשו, אמרתי לו בני כמוקף ירבו נוצרי כמיות בישראל, עי"ך הכתוב אומר איש כי יפליא לגדור נדר מיר להציר לה' וכו', ע"כ. ומה שזכר הלשח האחוות והכחות וריון הגוף, אפשר שיצדק מחובר או נפרד, אם שנאמר כי האיש אשר אלה לו שלשם גם יחד הוא הכלתי ראויו לעטו נפש, או שסכה אהה מהן פוערתו, כי השולס בתאוותיו עם ירידת רב אוריס ככתותיו ואמין כה גוף דטן וטמן, אין בו העני נחשב לו לעבודה, וכן מי שכתותיו חלושות וממלוח נפשו וכח אין לגדלו ולכניול מהשכנה התאוותיו אל הפעל, גם הוא נפטר מן העני המוסלג. וכן מי שגוט רוח ויש לחוש קן ויבאחו רב העני לדי סכנה, אף אם תהיה נפשו למותרות וכחו מספיק להפקת רונה, ירדוט טוב לעמנו קן חדכקו כרעט ומה מקולר רוח ומעבודה קשה. ומהה קת לך אה אשר השאלך נפשך מן השיטות השמים אשר זכרנו: ולא המעטת הממון וכו'. אחרי זכרון ההענית כעגד הכש האומחה המהאווה, זכר המעטת הממון כעגד המרגשת האלוטה אחר העשור והכבוד, כל עמה פנא זכרון שהיהו למעלה באמרו ומי שנטה עם כה האהוב וכו' ומי שנטה עם ההלוח וכו', כתי שביארנו:

ולא ישרידהו קנותו מן החכמה וכו'. תנאי ההנה כזה שלא ישרידהו קנין הממון הכוס משכילי העשה ומשכנון המעשה, כי אמנם לא טוב לאדם רב ההזדמנות אשר יעיקורו מהשיג שלמות המכון: כל שבן למי שיש לו טפול וכו'. שאו המעטת הממון איננה עבודה, אדרבה יאוח אליו הרבוי ממנו, וז"ל אך הרבוי יותר נכון לו. כי תורתנו נחלקת בין היראה והאהבה והשמחה. כי מרגלל כפומיה אה כי ללחך

בכל אחת מהנה, ואין כניעתך בימי התענית יותר קרובה אל האלהים משמתך בימי השבתות והמועדים, כשתהיה שמתך בכונה ולב שלם. וכמו שהתחנונים צריכים מחשבה וכוונה בן השמחה במצותו ובתורתו צריכים מחשבה וכוונה, שתשמח במצוה עצמה מאהבתך המצוה בה ותכיר מה שהטיב לך בה, וכאילו אתה בא במצוה באכסנייתו

אוצר נחמד

קל יהודה

אלהיך תירא, ויראה מאלהיך. והלכה את ה' אלהיך, לאלכה את ה' אלהיכס, תהח אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב, וכמו אלה עמנו מספר, הן יראתו על פנינו חכיה בבחינה עולם גדלו וחכמתו, ויהיה בלבנו מטע אהבה ה' להפאר בבחינה מוט והסדו עמו, ובכן יגל יעקב וישמח ישראל ישש כבוד לרוץ אורח שמירח מלואיו בחבה ימירה נודעת, וכחמחר התהלך הוי יסרי במלוא קלה כבחמורה שלי אחר יודע ממן שכן של מלוא, רחן בזה אל הסיירות במלוא בשמחה ושמן ויקר. ואמר כי שוש ישש ויגל שומר מלוא קלה כבחמורה, ועל זה לפי שאין אמ יודעים אם בלואי ממן שכן המלוא חלוי ועומד בעלם בשמחה כעל המקימן, וא"כ כבר הושוו בזה קלות וחמורות, הואיל ואמר כונה הלב ושמתהו הן הכרים. וכבר הוסיף המסור על זה באמרו עבדו את ה' ביראה וגילו כרעם. עוד תשוב היראה שמחה מה זו עשה הוראה שלימה ועדות נאמנה על שלימות הקיץ כעל הפועל, וכמו שכתב בעל העקידה פ' ראה שער ל"ד מטעם הכתובים, עפעפך ישיירו עדו כי מחוק אור דבריו יטוב לעינים. והאלי ראה באמרו שהמורה נחלקין את היראה והאהבה, כי היא נחלקת למלוא עשה המיוחסות לאהבה, ולמלוא לא תעשה המיוחסות ליראה, וכמו שכתב הרמב"ן פ' יתרו על ספוק זכור את יום השבת לקדשו, וכבר זכר אנשינום כראשון למצות הוו כעבדים המשפתיין את הרב שלא על מנת לקבל פרס, לרמוז אל האהבה, ויהי מורא שמים עובים כנגד היראה. ואמרו עבוד מחבה עבוד מיראה, עבוד מאהבה שאם באל לשמח דע שאתה אורב וואן אורב שונן, עבוד מיראה שאם באל לבטוח דע שאתה ירא ואל ירא בועט, ע"כ. והכונה אליו שאם באל לשמח מלוא עשה שאתה עמרת בשמחה ובטוב לבב כראוי, דע שאתה אורב ומיד הסימה פעולתך בהם שלימה ויחיה אך שמה, ואם באל לבטוח במלוא לא תעשה דע שאתה ירא, כי זו חכין יראת ה' ושמרת את מלואיו חקי ומשפטיין. והכונן העולה עם גביון ולפי שמה שמרת חקי כנגד הכניעה שיעבד האדם ויזר מדרכי עולם מיראה שמים, ואמר אהבה ושמתה כנגד המעלם שמירתה חקיו יח' בלבה רבה ואלה תתקרב

משיעים את האדם מן האהבה, שבו אין עמו להקרב נאמנה ונשיים מלואיו בשמחה. ואמרו נלמדי לעבוד את ה' ביראה ומאמנה, ענין שנאמר עבדו את ה' ביראה וגילו כרעם, שעת היראה יסרי שמחים, אבל לא בשמחה של שחוק וקלות ראש אבל בשמחה של קיום המלוא, ואמרו עבוד מיראה עבוד מאמנה. וזה שאמר החכר שהנהגת האדם לרוץ שתיסה בלואין שוקל היראה והאמנה, לא בעליון רוח אף לא בשמחה ימירה אך בדרך ממונע, ואמר עלינו כרעה חלילות ומנעם ממנו כרעה חליות. וכנגד זה וימרה לנו היראה עם שמה, כמו שכתב ומנעוים, וזה סיב שבעור אלהי ממוקד כבדי שיעמוד האדם בדרך אלמני ויכול לעבוד מיראה ומאהבה. ואם אמנם האדם נוסח יותר אל התלוא בעלם היראה, ואילו יבנה יותר אל מניעת התלוא מה שלא זוכה התורה בעלם האהבה, ומתעל אף אדם כעבור מלבו פריחו מה שלא עשה הפרס: והאהבה והשמחה. כלומר האהבה שיהי שחוק בשמחה: בכל אחת מהנה. בין ביראה ועליון נש, ובין באהבה ובשמחה: בימי התענית. כענין נש וקריאת צום וכניעה לנג: קרובה אל האלהים. התקדוה אל ה', כמו שנאמר קרוב ה' לנשבי לנ: משמרתך בימי השבתות. יותר מן השמחה שאנו שמחים בשבת ויו"ט, שגם בזה קרוב לנ' וזמם ממש לקרוב כעבור הלום וכניעה: בכונה. לבין פעולת השמחה כעבור שאנו מקיימים מצוות יח' שונו לשמח חקיו, כמו שנאמר ושמחת בתך, ונאמר וקראת לשבת שונע: וכמו שהתחנונים. תעלה: צריכים מחשבה לידע לפני מי הוא עומד ויחשוב כשולטו כעך מלך מלכי המלכים הקד"ש: וכונה. כיונה הדברים שהוא אומר, כי לא יסכן שיתעלל כשחיו ולנו כל עמו: השימחה במצוה. כשאלו שמחים בעשיית המלוא: ובתורתו. כשולמדי תורה. אמרו ח"ל כ"כ דעת און כשיניה שורה שחוק עמנום אלא שחוק שמה על מלוא, וכן לדבר הלכה, ר"ל למוד התורה: שחשבוב במצוה עצמה. מה שאותן כרח מלך מלכי המלכים לעבודתו, כמו שישמה שחיות שבני אדם כשיקרא אורו מלך גדול לטויותו: מאהבתך המצוה. שאתה אורב שיקודי מאת שילאם מתי ממי, ואין אל יאלך אדם את המלוא כשיים אל לנו בגדולה המלוא אורח האל רעד וחיל ילוחו מרוב הכפעלות השמחה "כ"כ כשיעבור זה במחשבתו. ואליו שח' נאמר וגילו כרעם: בה. ככונה ובשמחה שזכר: חשיבו מה שחשיבו לך בה. לא די שחוק עליין כרח כעבודתך אלא כשעבודם כאלף אף הוא אינה רך לחועלת עמך להשיקן כחמירין: וכאילו אורה בא באכסנייתו. ואל עוד אל

לשם שמים, כשמחת בית האוהבה שהיו שמחים הלא חזקן ורש"י ומכריהם (סוכה פ' החילול). ואמר תתקרב אל אלהיך בכל אחת מהנה, כי אחד המרבה להכניע כפרישות לפי אורך שמתו ואחד הממעיט בזה כעלתי יכולת או מפני שאין לרבו אליו כחמור, רק יהיה עסקו להשתגע על ה' כבקודו יסרים משמחי לב, יהיה ההתקדוה לאלהים ובלבד שחיון לבו לשמים, והיא עלם השמחה הראויה בזה, כמו שמבאר הוהרן בלמרו ואין כניעתך וכו' מאהבתך המצוה וכו', בירא שחוכוה הכונה היא שחשמה כפעולה החלוט כנגד האהבה האל המלוא בה ובמה שחכיר מה רב טובו שאין לך במלוא היא. והמכחל שחמוב כס שחכיר מה וכו', גם היא יכולת להתקיים, אלא שהראשונה יותר נטונה וזדומת: וכאילו אהה בא

באכסנייתו קרוא אל שלחנו וטובו, ותודה על זה קמצפון ובגלוי, ואם תעבור כך השמחה אל הגנון והרקוד היא עבודה ודבקה בענין האלהי. ואלה הדברים לא הניחה אותם התורה מופקדים, אבל כלם תחת מסורת, מפני שאין ביכולת בני אדם לחלק תקנות כחות הנפש והגוף. ושיער מה שראוי להם מהמנוחה והתנועה, ושיער מה שתוציא הארץ עד שתשובת בשמיטה ויובל וינתן כסנה המעשרות, וזולתי ח, ויחית

קול יהודה

אוצר נחמד

אלה שמעתי שמחה ששכחתי ומועדות דומה ממש לשון הכותב שריו אללו ולכולו ולשמות לשוני ולשמות עמם כהיכלו: ותודה על זה. מהי מודם (כל"א דאנקטון): במצפון. בלב: ובגלוי. בדבור ומעשה שמחה: ואם תעבור כך השמחה. שגדול שמחה כלכן יותר שאל: אם הגנון להרים קול שירה וקול חודם: לרקוד מרוב שמחה: היא העבודה. גם זה נחמד מכלל עבודת אלה שאל: אם הגנון דבקות כל' אלוקי: ואלה הדברים. ממי יחיה שאל עובד ה' כלום ובהכלל וכמוכס: עמי יהיה עובד ה' בשמחה ונקבל פודם: לא הגיחה אותם. לא עובד החורם: מופקדים. שאיש יסיר בעיניו יעשה ויבחר לו כל אחר עם ענות נכבד כיום ועם שמחה כפי אשר יחשוק: חרבה מסורה. שקודם ה' להגביל עם לכל חסן: שאין ביכולת בני אדם. אין כחממת האדם: לחלק תקנות. לנכור כחממתו ותיקונים ולממש שיעורים כהקן כחות הכנסת וסוף, השיעור והואן ששם ראוי להכניס הגוף, ולשמחו כעת האורך כנדי שמוחן מבור הנפש עם הגוף על טענין היותו נכון: ושיעור. השיעור: מה שראוי להם לרפף ולגוף. מהמנוחה והתנועה. מה יסיה האדם עובד ונעזב לו מלאכתו, וממי יבנות ויזוהו ח"א יעשה כל מלאכה, וממי ימועט ויחיים לדרך טעמו אל המקום אשר יבחר ה' שלם עמיתם כנה, ויחיה האדם עם זה כמנו השם כדבריוהם גווא וכתום שכלו, אינו נוטה לא לזד הוללות ושמחה ויחיה ולא לזד עגלון כחן, ונד ודי סיוק סרנסא בלהם חקו בלי ריש ועושר יותר מדלי' אף בדרך עושר אמתני: ושיעור. הקב"ה יוער כחממתו הנלאה מספר הכוונה שאשאר שחוליא ארץ ישראל כאשר יזוה לם את הכרס: עד שתשובת וכו'. ראה כחממתו שיעור לם הסתולס בדרך הסיוק הממועט כשישכחו מעבודת שם אלה לבטע שים ויחיה החכם וגם יאצרו המעשרות והתרומוות המוריות אז יאצו בידם האורך בדרך השם ועושר ממועט. וכלל כדו שלא יחבר לחמם וכדי שלא יעצמו מרוב הטובים, וכמלאך חו"ל אף ישראל יבולס לקבל לא רוב פורעניות ולא רוב טובם: ויחל

באכסנייתו וכו'. כי יחחר לה' אלהי אלה עובדיו כל ענין, כי כל פעל ה' למען הסדו וטובו אין לו עליו חק של כלום רק הכל מהמת חנם: ואם תעבור כך השמחה אל הגנון והרקוד וכו'. כמחוב גדוד מלך ישראל (מ"ב ו') בהטלתו אל ארון האלהים, וזוד וכל בית ישראל משהקים לפני ה' בכל עני ברושים ובמטות ובכלים ובחפצים ובמעטותיהם וכל'לים, עוד שם ויעל אל ארון האלהים מביט עובד ארום עיר דוד בשמחה וגו' וזוד מכרבר בכל עוז לפני ה' וגו' עד אמרו ונקלוי עוד מאתם וסייחי שקל בעיני ועם האמהות אשר אמרה עמם אכזבה: ואלה הדברים לא הניחה אותם התורה מופקדים. ר"ל נחמה התלק הראוי לכל אלה מכותם הנפש והגוף כשזוי ובזדק כאשר הונח רשעו, לא היה אזהרה החורה מופקדים לכל להיותם מסורים ללבם של אדם שיגבילם על פי הנוהג למרחיק בעיניו, כאשר עשו הפילוסופים בהגבלת שווי במדות המעלות לפי מקומן וטעמן ויחר המלאים אשר הונח בהם הכל לפי מה שהוא אדם ולפי חרי המעשה עם כל תמלוי אשר ישפוט עליהם השעה והיורה לך. ואלם אז הנהגו רחוק מי ימלאו כאשר בשליטת יסוין אף הגבלת אף ושיעור עד שיהיה טוב לכל אינו כי אף לאלהים יח', ע"כ. על כן רצה המקום וחסר את ישראל לסיפק הרבה להם חורה ומזוה ומסר להם דקדוק פרטיהם ונבול עם בכל מעשיהם כל יעבורו, וי"א אבל כלם תחת מסורת וכו': ושיער מה שראוי להם מהמנוחה והתנועה ושיער מה שתוציא הארץ וכו'. וזכר שיעור המנוחה והתנועה כנגד המתיחה לנפש האוממה הסתמאה, ושיעור הולאת הארץ לנזק אסופת ממון כנגד המתיחה לנפש המרגשת בהגבלת הון, כי כנגד

שמים אלו דברה הפסקה הזאת כמו שזכרנו. ובמקום והמועדים, ובמלאך ששם ימיה חמשה מלאכה וכוים כל מלאכה עבודה לא חמשו וגו'. ומלאך התקן הגביל השיעור הזה בשליטת סימן א' בלחמו וכבר היה לשם בזה ששים מנוחה הגוף ומנוחה הנפש, ע"כ. ושיעור הולאת הארץ וכו' הוא שחסיפיק בעבודת אלה השנים חוץ מן השמחות והיוכלות, וכמלאך שם שים חרע שדך ושם שים חמור כרמך ואכפת את הנוחהה אשכנה השביעית שבה שבתון ויחיה לארץ וגו' וספרת לך כבט שבתות שים וגו'. והורה הכבר בזה כי האל יח' שער מה שחוליא הארץ ברב שפע עד שחולל לשבות בשמחה ויובל וזק לא יקרב וגם להם וכל האל למעשר הארץ הרומה לה', והסכור לא יובל להמנות, כי אין עמיות בחקוק שיערות, ובכרן חוליא אמתה כ"כ שדס אשר ברבו ה', כן לזקה זרועיה חמיה כמטה הדבה הנוהג כי אז ילית את דרכיו ולא ישיכל. וכבר חרע הכחוב כפירות הגבלת השיעור הזה של הולאת הארץ, בלחמו וכי חממרו מה נאלכל בשנה השביעית כן לא חרע ולא נאסוף את הנוחהה וזויתיה את ברבתי לכס עשית השמחה ועשה את הנוחהה ללבם שקיים שיעור את השנה השמינית ואכלתם מן הנוחהה ויין וגו'. ועוד ריבוי כביבור מל אז כשימון ל"ז וצוה

וצוה על שביבת השבת ושביבת המועדים ושביבת הארץ, והכל זכר ליציאת מצרים וזכרון למעשה בראשית, מפני ששני הענינים דומים שנעשו בחפץ האלהים לא במקרה ולא בטבע. וכאשר אמר יתברך כי שאל נא לימים ראשונים אשר

היו

קול יהודה

וצוה על שביבת השבת וכו'. הנה זה ביטול השיעורים שזכר למעלה, כי על שיעור המנוחה אמר שביבת השבת וכו' ועל שיעור מה שהזכיר הארץ עד שהשנתו וכו', אמר ושביבת הארץ. וכבר הראיתיו דוגמה וכו' וזה כספקא הזאה וכסיתן ל"ה וכו', שאינה להסוּף ענין רק לביטול הקודם: והכל זכר מה שזכר הרמב"ן בהחלה משפטים שיש בשנה העבד בשנה השביעית זכר ליציאת מצרים המכר בדבור הראשון, כמו שאמר בו ויזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך ה' אלהיך וכו' חלקיך על כן אכני מתוך הדבר הזה היום. ויש בה עוד זכר למעשה בראשית שכחה, כי השנה השביעית לעבד שנתון ממלאכה אדוניו כיום השביעי, ויש בה עוד שיעור בשמיטות שהו' היוכל כי השביעי נזכר בימים ובשמיטות וכו', ע"כ. ובפרט ואחזקן כהב על חלוף הסעמים שזכר הכתוב במלות שבת זכר למעשה בראשית וליציאת מצרים, כי היה זה להיות האחד מהם עד נחמון על הכיבו, וכמו שזכרנו מעטמו בראשון סימן כ"ה, והדברים מסכימים מחד עם דעת ההרב הנבנת עמדה בזה. ולענין שהוף שביבת הארץ עם שביבת השבת, מלבד מה שהגבתי לפריך לדומתו דברי הרמב"ן שבהחלה משפטים, קום קדם בכרייהא אדורה כהני, שבת לה' כשם שאמר שביבת שביבת כן ואמר שביבת שבת לה', ע"כ: מפני שנעשו וכו'. אמר זה להורות על דמיון שני הענינים שזכר, והדמוי הוא מדר השפחה בחפץ אלהי כפשוט אשר לא יתהב בו חפסית יד מקרה או טבע: וכאשר אמר יתברך וכו'. הורה על אשר הלפני הכתוב בפרשת גדולת יציאת מצרים להיותה בחפץ האלהים מעין דוגמה מעשה

אוצר נחמד

הכל. שביבת שנת המועדים ושביבת הארץ: זכר ליציאת מצרים. אמר המפרש רחוי שדע כי בענין אלהי אין למנוע מלכת עמיתם הכרה לדבר אחד, שלא כמותו כבר ודס מדת הקב"ה, שפעולתו כבר ודס על כרוב אינם רק יציאת תועלת אחת משועל אחד, אמנם פעולת הקב"ה שועל אחד יתכן שהחלק לתועלות רבות מאד, עד שאין כח בחדס לעמוד עליהם כי אם שיעור מעט מאד, כענין שאמר החלק אלוה תמלא, והמכל כוס היראה בלדס וככע"ה ים אל תהולך להשמעת סקול, ולשאוף אויר קר מכתון ההכרחי למנו חוס הדס, ולכויאל לרחות המוחי עס הסבל בלח יסולל מן הסה, כסי 'ג' תועלויות, וכדומה לו בכל אבר ואבר הסעעיים מולאם להם לכל אחד הכרה תועלות יחד ותמיד מתחדס להם עוד פעולות, וכן כשמתקלים במלואות כלל הנבראים משהוממים ומתאלאים מן התועלות המתחדסים להם זידיעהם מכל קון וקון וכל דבר קטן ודבר גדול הכל כבודה עמוס כהנמה ופלאה לכרעה תועלות לא תשבע האון משמוע. וכבר הכירו זה כענינים האחרונים סוללום בעמקות טבע. ולא אמנם כן סדכר בכרואות הגשמים, עכ"ז יתחייבו הענין התועלות פרומיות כמותו 'ה' אשר לנו לעשות, ולאמלי כל בני אדם יחד כל אחד מכוין עסם לאחת ממותו 'ו' וזה הענין שמכוין אלנו וכולם ישרים לשל, אין להרחיק שכולם שפשו נדק וזאתו יחד אולי עמדו על אחד מהקום המסודר אשר בעבורו ז"ה ה'. ודומה לזו אמרו במגילת מה רחאה אסתר שומנס אח נתון. ואמרו שם עמיתים הכרה מתאלאים ואמרו, ואח"כ אמרו שאליהם נתגלה לאחד מן האמוראים ואמר להם סעעמים יחד כוונת אסתר, ואם אסתר שלא עשה רק מתחת כבר חס וכרות הקודס הדוק בה כן, ק"י ב"ב של ק"י על הדבור יסולל מפי הקב"ה. וזה שאמרנו חו"ל מקרא אחד מתחלק לשנים עמיתים. ומעתה לא יקשה מאמר הכתר באמרו תהלה שיעור שביבתה כפי מה שראוי להם מהסעעס והמנוחה וזכר שזכר למר שאז הוא יציאת מצרים. ושומר כולל הוא או תלך בשלמה 'ה' בשם ימים וישובת ימים שביעתי, כי אהנו כגולתו הולכים דרתיים שובתיים שביעתי אחר מלכות שש ימים. אך הארץ הקדושה המיוחסת אליו יתברך שבתו בשנה השביעית אחר כוללת תובאחה שש עמיתים, ודימיו בשש שנים: ששני הענינים. יציאת מצרים ועמשה בראשית: דומים. הם דומים זה אל זה: שבעשירי בחפץ אלהים. כי מהלך שמיטתו רלו ולא זר אל כל מעשי ה' במצרים, והורנו לדעת כי יש אל משגיח ומניס אל מעשי בני אדם וסוקד על מעללם והמנהג הנבראים וסעעטיים ככל מה שישועו, ובוואל רמה קרנו לגקר עיני הפילוסופים המתפעלים בני הדוש הטובים, כי לא יסכן לשנות הענינים לולא הכוונה וכן בחפץ: לא במקרה. שקדם כן במקרה, כי במקרה לא יהיה רק בדבר שהיה כבר ולמולמים וכלל הפחות פעם אחת. וכן המקרה אינו כולל, רק יהיוסו בערערים דקים ונבואם אחד, כאלוה תמלא ד"מ ראובן עסם כסולס הנבראים והסעעטיים וסעלל עולמו וסעל לארץ ומת, ויאמרו בלשון האדם מקרה קרס להניסן או, ואלוה דומין קן למלשם אלהים או לאלק או לגוי אחד כולו כעט אחת, מי פתי שיהלם זה במקרה. ואלוה סעעע כסוקד זה על מה שקדם כן למלשם יחד ומלא תמיד, כאלוה תמלא בשמיים ויודים ומלמיתים את האדמה, אין זה מקרה רק טבע, מהלך משועלם כן סולס וכל יוכיני כעט אחת להם ולא הסעעלס מירידת השמש. ואלוה אמר סכרר כהכמות שאל"ף שיתלו הענינים האלו לא במקרה ולא בטבע, כמו שאמר הכתוב סכל אמרו: כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו

הדס

היו לפניך, השמע עם קול אלהים, או הנסה אלהים, והיתה שמירת השבת היא בעצמה ההוראה באלהות, אבל כאילו היא הוראה מעשית, כי מי שמקבל מצות שבת בעבור שבה היה כלות מעשה בראשית כבר הודה בחידוש מבלי ספק, ומי שהורה בחידוש הודה במחדש העושה יתברך, ומי שלא קבלה יפול בספקות הקדמות ולא תזך אמונתו לבורא העולם. אם כן שמירת השבת מקרבת אל הבורא יותר מהפרישות והגיוניות. וראה היאך שב הענין האלהי הדבק באברהם ואחר כן בהמוני סגולתו

קול יהודה

אוצר נחמד

מעשה בראשית כפי מה שהכתיב: והיתה שמירת השבת וכו'. כיון להחזיר הדברים אל ראשית דרש שבעבורו נתגללו דבריו עד הנה, להורות שאין הביטוי ליהראל בימי ההעצמה יותר קורבה אל הלאהים מהשמהה בימי השכחות וכו', ולא עוד אלא שהשמהה בימי השכחות וכו' היא יותר קורבה אליו ליהראל. ומזה שאין מדרגה הפרישות והגיוניות מעלה ליהראל כמו שהשג הכוזרי סימן מ"ה, וז"ל הודתה שמירת השבת היא בעצמה ההוראה באלהות אבל וכו'. כלומר לזאת יקרא הולכה במראה ולא בהודות, כי לא דבר ריק הוא רק צירוף מתעבה וזה למעשה נראה: ומי שלא קבלה יפול בספקות הקדמות ולא תזך אמונתו וכו'. והמאמר המורה בשני ט' ל"א שהדעות אל לא יהיו להם מעשים שיעמידום ויפרסמום ויחמידום בהמוני, ללח לא יאשרו, ע"כ. מלבד מה שיש בשלש המעשיות מנוגות ההכמה העלונית, כלמרת הענין לרופה במקומות רבים: וראה היאך שב הדיבור האלהי וכו'. כבר כוונתך סימן י"ב כי מן המשל הוא שהמשיל בו הלאהת אברהם וזרעו צאצא הבהרה ע"י המעשים והחירות הלאהיות אל הלאהת הכרס כבר עם העבודה הראשית, העמיק המאמר ממש והלאה בששטרות זכב וההתייחסות. וכלל פני חלקי. הספריים, ועשה ליום הכסא יבא בינו לפקוד טובו ולא יחסא בנפשו מי דרך. על אסף הדברים אל ראשיתם להאיר אל עבר פני צמחן לזקק המשל הוא ע"פ הדברים המתנגלים, ע"ד מה. ובכן יבין לו הדרך להרחיב לו המאמר בשבתי עמו להיות זו מחינה ג"ד אל המשל הזכר כמו ליעב. וז"ל וראה היאך שב הענין הלאהי הדבק בצדקה וכו', מביא הענין וכו', והוא מה שההל צדקו מסוף פסוק י"ד וגם האירי כן כפי' ט"ז וממו והלאה. והנה שם ראשונה כללות ענינים של יהראל מאברהם ראש יחסם ונגלויותם עד בואם לכלל ישוב הארץ הקדושה, ואחר כך באר פסוק א"ך יאל הענין האלהי מענין לענין בהדרגה וכללה להשיר כל זה אל חלבוני בשלש שבפנים. ולאשר ג"כ עזר מוסב אל ענין הפרטים שהיה עד הנה עסוק ובה על אודותם, להורות כי לא על הפרישות לבדו יהיה האדם כי על כל מוצא פני ה' יהיה האדם שמירת חקי ומחויבו הלאהיות, ועפ"י זה הוביט זה מלך היותו אחד לכולם משמרו, בהורים וגם בהולות זקנים עם גדול עם הוא, פרזשים וזולתם. ואולם זה העם לא

אדם על הארץ ולמקרה השמים עד לקם השמים הנסיס דכר גדול הם או השמעת כחוכו השמע עם קול אלהים מדבר מתוך כלש. סיס בירא שאין כאן זכ למקרה מתחר שלל עם מעולם וגם סיס דבר גדול ונסאל, ועוד שלל סיס בראשית אחר רק בעם כולו. וזה שמרת השמע עם וגו', הכי נראה ענין המקרה. ושאל מאמר בו סיס בעצמו וכך סיס גזרז בעצמו במציאות שיתגלה ס' על כדיותו פסם אהת להורות לסם דרך מציאות, כמו בגזרז בעצמו בירידת בשמים והדומם לסם סן סעוקם, לזה אמר או הנסה אלהים לנח לקחת לו גוי מקרב גוי וגו', ואילו סיס ענין עשע סיס ראו שיתכלל לו בני אדם כולם: ההוראה באלהות. בשמרת שבת אלו עשדים שיש כאן בורה עולם אע"פ שאלו שוכנים בה יש כאלו אודות על הכורא, שאלמנו אין בורה לא יגוייב שניתה כשעשי:

אבל כאילו היא הוראה הגדה מעשית*). ר"ל נוסף על מעשית, כל דבר או האמנות נבדל ס' אם נכונל ומבטא לפני הכורא לרבות שיש בורה, אלא שגדולה מזו אורחם אף העוליוסף מורה במציאות הסם, אלא שגדולה מזו אורחם שבת שמורה על המעשה שנתחדש בטולם הם שכתבם העוליוסף במאמר א' סימן א': כלות מעשה בראשית. כמ"ס ויכל אלהים ביום ששביעי מלאכתו אשר עשה: כבר הורה על החרושי. שוללם החידוש לא יגוייב שניתה: הורה במחדש. שסוף הכורא יק', בלחמות המדוש וכלל אמונת מציאת הסם: ומי שלא קבלה. מי שלל קבל שמירת שבת אשר מורה על חדוש הטולם: בספקות הקיימות. יפול ח"ו הספק בלב אס נכרח הטולם מחדש או אין לו תהלה אף על פי שמדק במציאות הסם: ולא תזך אמונתו לבורא. אין אמונתו וזה לבורא, שיפוד כל הכורס והאמונת סוף האמנת חדוש הטולם: א"כ שמירת השבת וכו'. שהארס אוכל ומתעצב יס בה יותר קרוב לס' מן הפרישות והגיוניות, שאף הכוזרי בחדוש ופרזו יונס: ר' דראה א"ך שב הענין האלהי. אחר שכלס כוונתו ששם הכוזרי כמה שנוכח מדקריו כסיון מ"ס בספור ענין הדקיות אשר לו נאלמים, ואחזק כמו סלג כע"פ בערך השאר, והסור נכנס עמו בהרפת הפרישות והחידוש שיתחל בראש האמונות יותר מפי שסוף אלונו, וכפי שלל גלה מעניו הרפת הפרישות, חר לסוים דכדיו. וכדי שלל יאחר שאל אונותו שמדרגת סלג בערך כל האדם אשר על פני האדמה, א"כ מה סיס בכל העולם ערס סיוח ליהראל א"ך אין ותקיימו כנחוצים ללא לב, ולזה אמר שיראה שכבר סיס ענין אלהי שזקן אלל כחירו, כמו שהסו מחדש וגם ועבר ואברהם, ולאשר אמר כבר בסיון מ"ס המאמר א' וסס סיו לב הטולם וסגולתו, ואף שלל סיס במחלס רק אלל יחידים אחר

ית' נזהר מאד בזרעו של אברהם עד שלא נמלס מהם נערים הגוי כלו, כי לו מה יקדו רשעי הלאהוים קצן כיה חביב כל כך בכל פרע ופרע מאז אס היו עיני

סגולתו וכארץ הקדושה, מכיב הענין מדרגה אחר מדרגה, ונזהר בורע עד שלא נמלט מהם אחד, והניח אותם בטוב שבמקומות, והפרס והרכס הרבוי הוא המופלא, עד שהעתיק אותם ונטמעם באדמה הראויה לסגולה, ונקרא אלהי אברהם ואלהי יצחק כאשר נקרא יושב הכרובים ויושב ציון ושוכן ירושלים, לדמותם בשמים, כמו

קול יהודה

אוצר נחמד

יק' בנאמי ארץ הפרטים בלבד. וזאת תורה העולה על רומן של חבר עד סוף סי' ג' יבואו ויגידו לדקדקו דברי פי הכס הן כמו שיבא: ונזהר בורע וכו'. כי לפקדון לארץ מזרים היו עד הגיע תור גאולהם וכלם יאלו משא איש לא נעדר, וכמאמר משה לפרעה בניערים ובזקיקיו לך בניעו ובבגדיו בלאטו ובזקיקו לך וגו', והאמרו וגם מקננו ילך עמנו אל השאר פרסה, ובפרושת אמר הכתוב ויהי נעלם היום הזה יאלו כל ג' צבאות ה' מלחץ מזרים. ולפי דעתי כיון בזה למה שאמר בראשון סימן פ"ג שהיו בני ישראל משועבדים במזרים שש מלואם אלף דגלי מבין עשרים שנה ומעלה מיהיסיס אל י"ב שבבים ולא נמלט מהם איש ולא נרה אל ארץ אהרה וכו' ע"כ. בבנינו לאורות כי לא נפקד מהם איש ללאות מן הכלל צבאות מזרים או לברוח למלך ארצות וכו' כמזכיר שמה: ומה שאמר והניח אותם בטוב שבמקומות. ר"ל בלך בלך מזרים המעולה שכלל הארצות הן ח"ל, כאלמרו כן ה' בלך מזרים, וכמו שכתבנו סימן ל"ב אל אמרו וכבר שמו לארץ מזרים מעלה על שאר הארצות האחרות ושפטו על זולהת מקו' וכו'. וכלל עוד דבריו היחוס מנוחים בלך גושן מייסד ארץ מזרים, כאלמרו במיטב הארץ הושב את הליך ואת אחיך יבנו בלך גושן: והפרס והרכס וכו'. כאלמרו ובני ישראל פחדו וירצו ויעלמו במלך מלך וגו': ועל שהעתיק וכו'. הוא לאתם ממזרים ונעישהם בלך ישראל, הכר הכוב הזה אשר נשא משלו עליו סימן י"ג כמדובר: ונקרא אלהי אברהם ואלהי יצחק להודיע בלך דרך יסודו אשר יעשהו ואלהי עלינו, מלה הדבר בלכות הקדושים יסוד מוסד פתח יקרת אומתנו ובהם ובבעורם ליהודים היחה אורה ושמהה ושון ויקר, כאלמרו רק בלכותיך תקח ה' להבה אוחם ויבחר בזרעם אחריהם ככס מכל העמים כיום הזה. ולפי דעתי שהשמים הכוסר מלות ואלהי יעקב או שההבר דקחי בלשון, כי למת יגרע יעקב מהיהוד

מרכחה הסגולה והיו לטע עוט: ובארץ הקדושה מביא דענין וכו'. בלך ישראל בידע הענין אל התפשטות הנוכחה ודעניו הסדוקים: ונזהר בורע. בורע יעקב שיהיה כלס ועד אמת: עד שלא נמלט אחד מהם. וזה היה פלא שלא יאל אחד מזרעו להדבק בגווי הארצות, וכנראה מהכתוב שמוסר של המספחות והכולדות לא נעדר איש, וזו מורה כי היו טלם כלים אחר גוף דקוק לא יתפסדו, כי מאמר שבו הסגולה סיס כבוד ה' דקוק בלישיהם לכל יחבר אחד מהם: והגייה אותם בטוב שבמקומות. זה היה סימן השמחתו בליהם יסוד שכתבם חממו ית' ויהיה ליתכאל ארץ גושן להחיות. וכבר נודע שארץ מזרים היחה המעולה שבלתי הון מא"י, וארץ גושן היחה טוב ארץ מזרים, וזו סימן מושלם בהנהגה שאילנו נגלותם היו מביטו הארצות שבעולם: והפרס והרכס. מאן וכו': והרבו היהוד המופלא. מהרבו הון לטעם, ולאחר ח"ל שהיו יולדות שש נכרם אחד: באדמה הראויה לסגולה. א"י אשר שש שער השמים: ונקרא אלהי אברהם ואלהי יצחק כאשר נקרא יושב הכרובים. ר"ל כמו שהק"ר נקרא יושב הכרובים, כענין שאמר ויבאו משם ארון ביום ה' ג' ללאות יושב הכרובים (ב"א ד'), שהנה נעבור כה"ס ויאלהם השמחת ה' וגלוי כבודו מבין בני הכרובים, עד כע"כ וישמע את הקול מדבר אליו מבין בני הכרובים, עד כע"כ עוד ויקרא אל יושב הכרובים, ובדמיון היה נקרא אלוי אברהם ואלהי יצחק, עם היות שהוא אלוי אלהים ודאון כל העולמות, ע"כ הכירו זמננו לקרוא אותו אלוי אברהם ואלהי יצחק ואלהים אלהותו בשיעור קצין כזה, לפי שמש המנהל אלהותו בלך ושי נדבק כבודו ויאל מהם הענין הסמלי שבעבורו נכרם העולם שהוא בגולה השמים וכי מעשי ה' בלך שש ישראל. ולא סולק לזכור אלהי יעקב, מפני שלא היק אלהי אברהם וכו' רק לדמיון מה שאלו מיהיסיס אלהותו העולם והסודל כהסודל אלהי בני אדם שהוא בעבור שמש מלה אלהותו בלך: יושב ציון. אולי ביוונו על מה שיקרא הק"ר יושב ציון (שמי' ט'), כי לא נמלט מקרא (שמי' י'). וע"כ ס"ס דבריו וצ"ל שוכן ציון, וכמ"ס וס' שכן ציון ויאל ד'): לדמותם בשמים. האבות הם דמיון בשמים אשר מתורסם אל הכל שמש נראה אור ה' ונעשה בלך

עם אלהים עליו, והלא מקרא מפורש הוא (שמות ד') אנכי אלהי אביך אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, ועוד שם כה מאמר לבני ישראל ה' אלהי אבותיכם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, ועוד זכר לזכר סימן לזכר מה שמך לזה כאשר נקרא יושב הכרובים ויושב ציון ויושב ירושלים, שנראים הדברים סימם מכוונים כנגד שלשת האבות, ויפליים כנגד אברהם, ציון כנגד יצחק, וירושלים כנגד יעקב. והיותו המוקם היסוד מלומדם ומיוחד לחלוץ בן עיניהו ית', כאלמרו ודברתי ארץ, כאלמרו מעל הכפרת מבין שני הכרובים. וכמו שהיה יעקב המיוחד שבלכות וכל מטתו שלימה, כאלמור בראשון סימן מ"ו והיו יהודים לא רבים עד שהוליד יעקב ארבעו י"ב שבבים כלם ראוים לענין האלהי ושנה האלהות בקבל דב וכו'. ואלש שניו ואלה מדרש מאמר מכבים מלך לכונתנו. אמרו ז"ל והנה ה' נב עליו, אין אדם עומד על שדה לא שעתה חרישה ולא שעתה זריעה אלא שעתה שעתה נקמותיה, וכן בלברכה נאמר קום הההלך בלך לברכה בלכהני כי ק' לחנה, וזיכהה ויערע שעתה היתה כהיא, וביעקב בלך ארץ ה' ונב עליו, ע"כ. הגה עיניך לזכות כי

כמו שאמר היושבי בשמים, מפני הראות אורו באלה כהראותו בשמים, אך במצוה [עם] ראויים לקבל האור ההוא, והוא מאציל אותו עליהם, ונקרא זה ממנו אהבה. והיא אשר נקבעה לנו ונתהייבנו להאמינה ולהודות עליה באהבת עולם אהבתנו, כדי שגשים אל לבבנו שההתחלה ממנו לא ממנו אהבנו, כמו שנאמר בכריאת החי ע"ד הרמיון

קול יהודה

אתצר נחמד

באך: היושבי בשמים. כמ"ם אלוך נבאחי אח מיני טיושבי בשמים. ומקרא אחר אומר הן השמים ושמי השמים לא יכלכוך (מ"א ח'), וע"כ הכונה על גלוי אור כבודו: הראות אורו. גלוי כבוד ה': באלה. נאבות: כהראותו בשמים. של כן מכניס לו ויהנך טיושבי בשמים בעבור שמשם גלוי אלוהותו: אך במצוה [עם] ראויים לקבל האור. כלומר שאל"ט שאורו יתב' שופע בלתי תפילת אם כן מן דיון שיראה אורו בכל מקום, האמט הן אמת שאין תפילת להשפיעו ואין כילות לפניו לנשוק רוחו על כל נבר, האטש הכמניטע היא מחד המקבל שגריך טיושה האמצעי הוה ראוי לקבל האור הטוב תהלה ולהשפיע על כל העולם, ובמדרגה הוהה היו האבות. וחז"ל אמרו האבות הן הן המרכס: ונקרא זה ממנו אהבה. כלומר בדרך הטבע נקרא זה הענין אהבה כמו שמי שאובד איתו המלך אהבה רכס מוסר בידו טענתו שהוא חוסם המלך, כענין שנאמר במדברי יוסף המלך אח טענתו ויתנס למדרי, באופן שיהיו לו דברי מלכות ותחסיט על ידו, וכן היה הענין בלברסם שאמר לו הקב"ה ואכרעה מנכרך ומקלך אחר. ועט טיוט מתך מלך ב"ד מגדל אחר מענדיו לאשר שהוא בעבור האמול עקדט לו טענדו שפאל"ט הכקב"ה שאין לו רק מחמת אהבה בלבד, וכמ"ם רק באבותיך הטק ה' לאהבה אותם וינחר כוונט וגו': והיא אשר נקבעה לנו. ואח האמונה נקבעט על כל תפאלה בערב ובקור, אהבה רכס אהבתנו ה' אלהינו תמלג ונזולת וגו'. אצונו מגבור בעבור אנותינו טענתו כך וכו'. כדי שאלו חולין האהבה נאבות שהתחלתה ממנו. הקב"ה תחיל נאכרנו אלוהים על שום גמול וטובט עקדט ממנו אליו: והוא טכבנו אבהנו. לא רקחט שום טעולט ממנו טיושה הקב"ה אובד אוהנו בעבור, וכענין שנאמר על נדקתך ויענין לבך אהט כל נרשט את ארלט כי ברשעט פגוט וגו' ולמען הוקט את הדבר אשר נבעט לאבותיך וגו': בכריאת החי וכו'. תגלה הנדיחט שנרשט ה' כל רחט האדמט

כי יתכוונו שלמות אברהם ויהאק אל המרישה והזריעה, ושלמות יעקב איט חס אל הנחת ההבואה שהיה תהלתו: ועוד אמרו מהיום לזה משל למלך יסחיו לו שלטה אלוהים ובקט לנשותו לו פלטרין, הביח הראשון ואמר לו ראה המקום הזה שאני רוצה לבנות ממנו פלטרין, ח"ל זכור אני שהיה הר תהלה, היחוו. כל אלל השני ח"ל מבקט אני לבנות פלטרין במקום הזה, ח"ל זכור אני שהיה שדה תהלה, היחוו. כל לו אלל השלישי וח"ל מבקט אני לבנות פלטרין במקום הזה, ח"ל זכור אני שהיה פלטרין תהלה, ח"ל הייך על שמך אני בונה אוהו. כך אברהם יתקב ויעקב היו אוהביו על הקב"ה, אברהם קראו הר שנאמר בהר ה' יראה, ויהק קראו שדה שנאמר ראה ריה בני כריח שדה אשר ברכו ה', יעקב קראו פלטרין שנאמר אין זה כי אשר בית אלהים, ח"ל אהי קרלח אוהו שחן עד שלט נבטה, הייך על שמך אני בונה אוהו, שנאמר אל בית אלהי יעקב, ע"כ. והנה הנה הוא מקום בלתי נעמד ורחוק מישועה המחמת טירוח ואין עין הגשמה הארון שולטת בו, והשדה הוא מקום נעמד ומושגתה מעבלין, והבית הוא מקום תמיד עיני טעבליט עליו פקומה. ובכן הוה חתמל במדרגת האבות שהן הן המרכבה, ואיך נדק עליהם החיחסות ירושלים זיון וכבוט על הדרך אשר זכרט. ועוד חשוב הראה כי לאברהם יאות עיני ירושלים, מטעם ח"ל בראשית רבה ויקרא אברהם שם המקום הוא ה' יראה, אברהם קרא אוהו יראה, שנאמר ויקרא אברהם וגו', ושם קרא אוהו שלט שנאמר ומלבי נדק מלך שלט, אמר הקב"ה אם אני קרא אוהו יראה, שם אדם לדיק ונתרעט, אם אני קרא אוהו שלט, אברהם אדם לדיק ונתרעט, אלל. הייני קורא אברהם המדרש הלו נאמרו שאברהם קראו הר שנאמר בהר ה' יראה, ולעתק עקראו שדה ע ט המדרש הוה יתיחט זיון ממה טכוב זיון שדה ההר, וליעקב עקראו בית יתיחט עיני הכבוט ממה שאמר ועשו לי מקדט יטכתי כחובט ועשו ארון וגו' ודברתי אתך מעל הכפורת מנין שמי הכבוט: לרבותם בשמים וגו'. ר"ל טחיוטה טיבתו ושכוחו ית' לכוטוטים ולזיון וירושלים כונו טחיוטה בשמים אהבנו היושבי בשמים, והיה זה מלד דמיוט לעיני הראות האור האלהי עליהם כי היתה כבוטוט וזיון וירושלים הכנה להיות שם ובחלמטעות מושב אלהים בלרך כונו שהיו השמים ככולו ממעל. והיא מדרגה האבות ג"כ אשר נקרא שם עליהם כי הם טעלמט מעון לטכניה כמו שחזרו בשליטת סו"ה: אך במצוה עם ראויים וכו'. כי הדנה מלך לא תעלה וירושלים וכוטוטים רכב כחלמטעות רכט ענין אמרו יוסף י"ב והמפלגה המיוהדה הראשונה היא לעט שהיה טגולה ולב כאשר זכרתי ויש ללרץ עזר ביה פט המעשים וכו': והוא מאציל וכו'. כאלמדו כחמיט טוף סימני' שאין כילות לפני ית' אלל הוה טוקן לכל דבר מה שראוי לו, ומנה דברו שט סימן' כל בכקדמה השליטת: ונקרא זה טכבנו אהבה. כמו שזכרט מאמר רק באבותיך הטק ה' לאהבה אותם וינחר כוונט וגו': והיא אשר נקבעה לנו. כדברט קריאת טעט: ונתהייבנו לראמינה. נבל: ולרדיות עליה. נבה, כחמרת אהבה עולם אהבתנו: וזה כדי שגשים אל לבבנו שדהתחלה ממנו לא ממני אהבנו וכו'. קדימת אהבה זו חלק נאכרנו כלולט אשר קדמט

הדמיון שהוא לא ברא את עצמו אך האלהים יצרו וחתקינו כאשר ראה חומר שראויה לצורה הדיא, כן הוא יתברך המתחיל להוציאנו ממצרים להיות לו לעם סגולה ויהיה לנו למלך, כאשר הוא אומר ושונה אני ה' אלהיכם המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים, ועוד שאמר ישראל אשר כך אתפאר:

נא אמר הכוזרי כמה יצא המאמר במקום הזה יציאה גדולה, ומחלה המליצות מחילה רבה שיהיה הבורא מתפאר בכבש:

נב אמר החבר ההיה זה נקל בעיניך בבריאת השמש:

נג אמר הכוזרי כן, מפני נודל מעשיה מפני שהיא אחר הבורא הסבה בהיות, ובה

אוצר נחמד

קול יהודה

כדמס: שהוא לא ברא את עצמו. כלומר נודאי שאין ליה שום גמול טוב שקדם הנכח כוס לנורא אשר כענזו ברא אותו, אך נדבדה והסכת חסד ומנובל: כאשר ראה חומר שראוי לצורה ההיא. כשקב"ה רואה חומר מוכן לקבל צורת החיים אינו מונע ממנו מלין לו הטוב הטוב אשר יכול לקבלו: כן הוא יתברך המתחיל להוציאנו וכו'. מפני כדמס קב"ה אף יבראל ראוים לקבל אור מופלא והיותו לבגולה בחיך לא מנע מהו ונכונתו מהס: ויהיה להם למלך. כלומר שידבק שכינת כבודו בהם כדמסו והמס יושע לכל פעולם: אומר ושובה. נאמר פעמים הכנס נחורס: ישראל אשר כך אתפאר. כישעיה מ"ט:

זה להמשיך זכותו מעבודתו. אפס כי על הפרסית יש דין קדמיה להחלה מדעו, כמאמר האורב ש' לך אך אני לדודי ועלי השוקו, מתיך שכינה לא אשכחה עמחן דמייבוי, כיון דלחי מר יש לאחדכא ולמיקס נביה דקוב"ה, כדון שכינהא שריח עליה, ה"ד אני לדודי בקדמייחא, ועלי שפוקתי לבחר. אחי צר יש לאחדכא מדכאין ליה, ע"כ. ואולם עכ"פ לך נאה להודות בחיזוי דקד עיוך כי אין הבורא יתב' מפיל גורל בחירתו בזולת טעם הכנה מה במקבלים, כמשל בריאתו ההי מחמר רצוי לגורם הדיא, וההתברות כדודי לגורם מפני שאלתנו הסגולה וכו', כמזכר כדמסו סימן כ"ז וממנו והלאה: אומר ושובה. ר"ל שכל המאמר הזה פעמים רבות. וכבר היה דברי רשון לי כי טעה החבר נקיים להורות כמה הביין ישראל שנקרא על כלם בנים למחנה, וזכה יתירה מדעה להם שאל על הפרושים מהם כלבד היתה עין השגחתו כי על כל העדה כלם קדושים ובחוסב ה'. וראה עד היכן אמתה זה מנעה, על לגדול שבהם השקול כנגד כלם והוא משא רבן של בניאיש, עם רוב פרישותו לא תלה לו הכתוב גדולה רק בשביל ישראל, וכמו שדרשו ז"ל על אמרו לך רד וכו'. ועוד יבא בחוך הכתיב בגלגול באמרו סימן ל"ו:

נא כמה יצא המאמר וכו'. ר"ל שאלמר הכותב יצא ליום אליו יתב' ההתפארות בבשר ודם, יבא מן השפה ויבאה רבה לא האות בחקו לעולם גדלו. והפליג עוד בזה לאמר ובחילה המליצות בחיולה רבה וכו', וכן אמנם יש בזה ויתור לשון אשר התלויה פשעו זה בחתיכר לעולם ששמים פיהם ומלין לגד עילאה ימללו:

נב הדיה זה נקל בעיניך וכו'. האם היה נקל בעיניך לנסות אליו כלשר יוסבר ההתפארות הזה בשמש, לא ותשוב אס היה זה נאות בחקו לפי מחשבתך מחין חלוח למליה זו ממיחס רבה. וכוונת החבר לנחון רגל הכוזרי לכלל הודאה, על היות ההתפארות בשמש דבר נאות מד עולם אורו והפלגת חועלתו, ומזה ילכדנו באמרי פיו בשמשו כדמסו כי בני ישראל אשר היו למאורות לכל בני העולם להאיר שכלם בחמתה הדעות, מדכנסת למעלה מן השמש, ומכל שכן יאות בהם ההתפארות הכוא:

נג כן מפני נודל מעשיה מפני שהיא אורי הבורא הסבה בדויה. השיבו כי בני ספק היה שמשם מעשה ידיו יתברך להפאר בה מד עולם הפעולות הנמשכות באמנועות, כהמשך ביאה:

נא כמה יצא המאמר הזה. הפסקו בזה שאמר ישראל אשר כך אתפאר: יציאה גדולה. להיות שכבר סעיר לו הכר און לשמוע כפיסין ל' מוס האמור שכל המדות הנאמרים לבי הבורא כגון שמתה ועצבות ודומה להם התפארות, אין הכרית לאמרי רק מלך מגילת שלמו מדמים אותו יתכרך בשמש דקד ואנו מכוים לו המדות כדי לכבר את האון, ע"כ אמר שזה שהכותב מוכנס להבורא התפארות בלמש רבס וכן אדם חולשה, שמשם יבא זה רחוק מן מה שראוי לכתוב להבורא: ובחילה המליצות מחילה רבה. המליצה לכבר את האון בזה ממשל מחילת רבס על כדודו יתב' יתור מדאי כשחירס לעולם למלין כמו זה שיאמר שטסה השמים ובורא אהין כל ימאל לו דכר להפאר בו רק כהמשך לכלל דמס:

נב הדיה קל בעיניך בבריאת השמש. אס סיים שמש מליצה כבורא מתפאר בשמש האם גם בזה סיים מתפלל, עם היות שגם השמש וכל זכא השמים אין די התפארות להבורא אשר אין קו לגדולתו:

נג כן. אמת שמליצה כוחם כלפי השמש היה נקל לדמיון לקבלו: מפני גודל מעשיה. מאחר שכל בני עולם רואים תמיד הנמשכים הגדולים הנמשכים מן השמש, נקל בזה לכתוב התפארות להבורא לכבר און בני אדם: מפני שהיא אחר הבורא סבה בהויה. כלומר הס ית' יהיה בשמש חלוחו הכה והסגולה לעול כחיות הגמלאים: סבה בהויה. שולת שמש נכתב נמיהה ובחולות: ובה ובעבורה

רבה. וכוונת החבר לנחון רגל הכוזרי לכלל הודאה, על היות ההתפארות בשמש דבר נאות מד עולם אורו והפלגת חועלתו, ומזה ילכדנו באמרי פיו בשמשו כדמסו כי בני ישראל אשר היו למאורות לכל בני העולם להאיר שכלם בחמתה הדעות, מדכנסת למעלה מן השמש, ומכל שכן יאות בהם ההתפארות הכוא:

ובה ובעבורה מסתדר הלילה והיום ופרקי השנה והחווים המוצאים והצמח והחיים, ובאורה הבחיר תהיה הראות והמראים הנראים, ואיך לא יהיה כריאתה תפארת לעושה אצל המדברים:

נד אמר החבר והלא אור הלבבות יותר דק ומעולה מאור הראות, והלא היו כל אנשי העולם בערוך ובתעות קודם בני ישראל, זולתי היחידים אשר זכרונם

אוצר נחמד

ובעבורה מסתדר היום והלילה. ל'ג נה נהשם סוד מדם סיום כל זמן שיאו וזרחת על הארץ, וגם מדת הלילה שיעד בעבורה, שעבור הלילה כל הזמן השמש נכמת: ופרקי השנה. קוד וזמן קיץ וזמר, שזם הכל נמשך אחר תועת השמש כדנהם לנפון או לרדום כדועת המהילים נחיות: והחווים. כל החיות נריכין לשמש, כי אמרו הקדמונים שלוף השמש לא מהמגר שזם כדרכה מיוסדות בשלם, ועד שאמרו שאילו נעדר השמש היה כל היצור מיוסדות השלם מהשגל בשע קלם. וכן אמרו האחרונים שלוף השמש הנמשך מהשמש אין שזם תועת בשלם, ומולת תועת אין קיום לשזם מורכב בשלם: המוצאים. מיני פתחות שברוך ואחתי חפן: הוראות. חזק הלאה לא יעשם פעולתו וזלם השמש או לא שביא הולדת השמש: והמראים הנראים. כדאש שולח הדעת נשענת לפי כמות הקדמונים שכל בגוונים שביעין נראה הם נשואים ניעולוי בשמש דרך כלל. אך האחרונים ביארו אין הנשכים ובגוונים מהחילים והמפדסים לנמיסם לפי דבוק חלקי הנשם והרכבת חלקיו ומאזו וזוה שזם פעולתו לעין, והדברים האלוים: אצל המדברים. כדי לשגר אופן בני אדם:

נד והלא אור הלבבות יותר דק וכו'. הסבר התחיל לנפון מעולות האור אשר לשמש שהוא הענין המזכירם אלל כל בני אדם, אשר אמר הכוזרי שזמיו וזלם החלום נמשים המפארות לנורה כלן בני אדם. ואשר שזם סימם שהשמש שועל האור לעין הכראה אין זה רק כדראה הנשמיית אשר אדם והנשם שזים נה, אמנם עיקר כריאה שזכ נבדל האדם מן כדעלוי חיים האלמיים היא כריאה הגב והנמיתו להכדיל כדראה פון רע לעזוב, וזה גלי ספק מעולה יותר מלאים הנשמיית: מעורון. ל'ג האם אויבילם השמש אללם השולם נטרם סיו יפאלל גניו כדראה הכסיר, כדאש שזם היה עוריים ועולוי לב עיניים להם ולא יראו: בתעות. מלפון השימיו כשה אורד: היחידים. הכמות דומיסי: ע

קול יהודה

ובה ובעבורה מסתדר הלילה והיום. אמר נה כנגד היום המהמדה נה ובעצמהה בלילה על האוסף כנגד לזון אורה. ואמר בעבורה כנגד הלילה שהוא נהשחר פני חמה לא נשמש אורה מתם רק כשכח העדמה מעל אוסקו: ופרקי השנה. קוד וזמן וקץ והפוך: והחווים. כי כשכח ההקדמו וההחזקו של שמש נצלוה המלות הכיסי הכיסי וההשגד, כדבר הפילוסוף: המוצאים והצמח והחיים. זכר מדרכות החווים לנמיסם, רק הנשמיית זכרון מדרכות של אדם, מה שלא עשה קן כדראפון מימיו ל'א עד סימן ל'ה וזכה עמנו כו' ד"ד. אפשר שעיין נזה להרחיק עמנו מליסם לשמש היותו של אדם הכי נכבד, ושמהו אלולה פון העליונים. ועם היות שזכר הנבחר כדראפון סימן פ'ז ויחנאל עוד בשלימות נחמישו סימן 4 ובהקדמה השלישית ספון להמתת המדבר, כי הוא יה' עמן לכל חומר הטובה ששזורות וכי פעל השמש איננו כי אש פ"ד החמום והקדום וההרעבה והיושם וכו', כמזכר במקומותיו, אבל מקום היסוד הרחוקו נעיין האדם הם כי לא להוכיז נהייתו פעולת השמש, כאשר עשה הכתוב כדאמרו אלל כדעלוי החיים חוללם הארץ נשם היה לנמיס וגו', ואלל יצירתי של אדם ויורד ה' אליהם אלה האדם עבר מן האדמה ויפה כדאפיו נשמת חיים. הכי שיהים לעמנו יה' יצירתי החמר ונטיחה הנשמה: ובאורה הבהיר תהיה הראות וכו'. כי לך ילא כח הראות לפעולו ולעבודתו בהרשעם המרואים המושמים נגדור רק עד ידי אור כי יהל:

נד והלא אור הלבבות וכו'. כלל דבריו שהתאזיר ללצר ולדרים נצור נגה אמתה הדעות

האלהית, הוא מעולה מהמאזיר לישפון כח עין להשכחל כמראים. ועל קן ישראל שחלבו פייס ללורם ונחישירו כדאמנעוהם אל כמה דעות אמתיות, כפנה החדות וההשגחה והשכר והעונש וכיוצא, ואיי הם הפלאת לעושים יותר מהשמש. ועל כן הביט אשר דבר נצחן כן נוצחם הלארדום דקטליגויה וכלהו רבנן (בתרא פ"ק) ושלל ממנו מאי הקטגויה דהואו נבראל, והשיבו הוא כיבשה אורד של עולם ירך ויעטובו נצורו של עולם, בית המקדש כדכתיב זיה והכרו אליו כל הנוים, ע"כ. ועליו ינונה שזכר הכוזרי מפעולות השמש דברים רבים ונכבדים מבלעדי האור כדראה בקדומת, היה יוחדה ההשגחה של האור כנגד, להיות זה היוצר מעולה והשגח ששכסביסי השמש, כי ען כל המרם ההכס (קלהו י"ח) ויתחוק האור ועוב לעינים לראות אלה השמש, ונפרט כי פעולת ההייה עם כל התספור בקדומת מונגה נגדו עברו אל המילוחות ואשן כן כדאפיו האור הכל כמשמע. והנה כמת שזמר והלא אור הלבבות, כיון אל אור ישראל אשר האיר לנצחיה כל יושבי הלב כדמתה הדעות כמו שיבאר בספון. ונלמדו יוקר דק ומשלה מחור הכראה, כיון אל אור השמש המוליד כה כריאה אל פעל הרשעם המראים כמזכר בקדומת: וזולתי היחידים אשר זכרונם. כדראפון סימן ח"ז וכו'. ורמז נזה לפי השמש שזים כי עוב היות כדורות ההם היחידים כגולה אשר המרו והפרשו, ח"ח לא ירדה שיבנה לדור כההחווים כדאמנעוהם, עד שזכרכה קלהה יעקב שזיכה רואיה לחול עייה האור האלמי לא מלד הפרישות והמירות כמו שיבאר בספון. הלא ידעת מה ששזר על חפך המהיק אלה האלהים שחפון זה הוא הרמ"ם המפורסם כשכרי האומות וכמו שזכרנו מסעם האמצעי

זכרונם, והיה מהם עם שאומרים שאין בורא ושאין חלק מן העולם יותר ראוי שיהיה נברא משיהיה בורא, אך הכל קדמון. ועם אחר אומרים שהגלגל הוא הקדמון ובורא הכל, ויעברוהו. ועם אחר מועים שהאש הוא אור והמעשים ההזקים והטופלאים, והיא שראויה לעבוד, ושהנפש היא אש. ועם אחר עובדים זולת זה משמש

קול יהודה

האסודי בראשון סימן ה', ואולי ממנו נקראו הכרטיים אירמיטי, שר"ל הנזירים בדרים במקומות הרבים ושמוון, שכן ארמוס בלשון לטיני ר"ל מקום מיוחד להחזוד בו, ואפשר שהמלה נגזרה מלשון חרס בחילוף ה"ה כחל"ף או כה"ל, על שם היוחס מהגודים במקום הרבה שאין שם ישוב, וכמו שפירשו על מאמר המדובר ומשה היה רועה וגו' ויהיה את האלף אחר המדבר ויבא עד הר הגלבים מרובה וגו' שהיה הולך שם להחזוד בעיונו כי חסם גדול היה: והיה כהם עם שאובורים שאין בורא וכו'. מסבר והולך כהם הכופרים הרבומות, מהן אשר היו בעולם עד שלא האיר שמשן של ישראל להבין עננם. וזכר מקאחס המורה בשלישי פ' כ"ט. והנה הרלבונה סוכרת שאין לשום מאלף מעלה על זולתו עד שימואר בשם צורא, רק כל דבר עומד בפני עצמו בשלימותו הטבעי הנכוע כי מקדם ואין לו השתמשות מהכנה קודמת, ולפי הדעת הזאת אין צורא בשום פנים חפילו על דרך העברס שהורה בה הפילוסוף בראשון סימן א', או שכיון בהם לדעת אפיקורוס החומר כי הכל היה במקרה, כמו שיחבאר בחמישי סימן ה', גם ברביעי סימן ג' זכר הדעה הזאת עם רוב יתר הדעות שיבא זכרם בסמוך. והבי' סוכרת שהגלגל הוא הקדמון ובורא הכל ויעברוהו, שדורה בפרקו הנזכר וז"ל, וחכמיה מה שהגיע אליו עיון מו שהתפלף בזמנים ההם

אוצר נחמד

עם. ואם מן האמות: שאין בורא. כמו כח אפיקורוס שר"י שהיו מחזיקים בחיולות הכ"י לגמרי ושהעולם וכל אשר בו הכל קדמוני: יותר ראוי שיהיה נברא משיהיה בורא. ר"ל שזו שנמנה שאלמר ד"מ שהלך היה הנורא, מן אמרו בקפריסס שהוא נמנה שהיה הדרך נכבדת ואין סוס קין זולתו עומד היים או מחזיק שיהיו אחר שלא היו, אך כך היה לעומת מעליהם טעם שנמנה שזו טעם ענה: שהגלגל הוא הקדמון. כבר זכר זה הרמב"ם בש"א מלכות ע"מ"א אין שפירככה הפסידה הזאת מיני אנוש ואילן, ומצורה ח"ג פ' ז"ל וז"ל, ותכלית מה שביצע אליו עיון מי שהתפלף בזמנים ההם (בימים הקדמונים) שידמה שפ"י רוח הגלגל ושהגלגל והכוכבים הם גוף והש"י רוחם, ע"ל: שהאש הוא עצם האור. דעה החכר כפי אשר אמרו המתקדים הקדמונים שאין לנעשה מארכטס יסודות הם טעם ומתקף וימני בגופות בעולם התחתון שהתה גלגל הירח, ולכן אמרו שאין חיימות בשם יאיוו אש"י בשום פנים, אך לו כח הדוחה אשר בניצויי דוחה יודע אש שהתה גלגל הירח כלפי הארץ, ולפיכך פועל החיימות נעטתו. ודעה אחרת שהיה קדמוני שזו אומרים שהשמש הוא אש ממש, ומדעת זאת נאמה שזיה ובכלות בדעה החכמים, שהיו אומרים מאחר שכן וכך פעולות חזקות לשמש עולה האש, הדין נותן לעבוד את האש. וזאת היתה עבודה המולך המסורסת: ושהנפש היא אש. כל כך החיות תלו בשם עד שאמרו שנשמת האדם היא אש, כדי שהשמש לא הושיע בלוחה לפקוח עיני הכלבים האלו עד שאדרס בעמרה נגלו לערוך היותו גדול והוכי כמקוים: זולת זה. עמודות

שידמה שהשם רוח הגלגל והגלגל והכוכבים הם גוף והש"י רוחם, כבר זכר זה אבובכ"ר אלה"י צירוף ספר השמש, וזאת האמירה האב"ה כלס קדמות העולם שהמייס אללם היה האלה וכו', ע"כ. ושם פ' מ"ה כח עד אש"י האלה שהכלו מציאות השם יחב' והשנו שהגמאל הקדמון אשר לו שיגנה העצם כלל הוא הגלגל וזכריו ושבחוח שופפות ממנו על הגלגלים וכו'. והשלישיה מועת למשבו שראשש הוא עצם האור, כי יחסנו שעלם אור הוכיבים כלס קורץ מהמר האש הזוהר לקראתנו, בראותם כי הכל יאיוו לאור והוא סבה מעשית חזקים ונעללים בחושלם, כמו שכתבנו בראשון סימן א' בהתמו עליו הוד מלכות אלל כל בעלי אומיות טבעים יעיון שמהם. ויהיה אמרו והמעשים, כאילו אמר והיה עמם המעשה, כי מלה עמם מושעת עמם הזמרה עמם, לומר שאלם המעשים המדובר, ואמרו שראשש היא אש, כמו שכתבנו דעתם אלל הפילוסוף בראשון מסבר הנפש. וכבר זה החבר להיותו אללם כדמות ראייה על היות חכמה רבת הערך ראויה שחמד, כי היה הנפש היקרה סמיר נזרחה למחצת האש. ומה שזכר פעות אלל הכה השלישיה הזאת בלחמו ועם אחר מועים וכו', אפשר שהיה זה לגריעהו אללו יותר מן השאר, כי אין ינה שביב חסם ליהם לו מעלת האלות אלל סכרת המשובשת. ובאמת אין בכל הכרות המסופרות בכאן כמוה לרוע. וכבר חז"ל פ"ק הדשעיות על מאמר הכהוב כי עברו כחיים ורלו וקדר שלחו והכוינו מלד המהיר גוי אליהם והמה לא אליהם ועמי המיר כבודו בלא יעיל. הנה כחיים עובדים לשם וקדרים עובדים למים, וזע"ש שידועים שהמים מכנין את האש לא המירו אליהם, ועמי המיר כבודו בלא יועיל: ועם אחר עובדים זולת זה משמש וכו'. זאת היא הכה הרביעית אשר זכרה הרב המורה בפרקו החכר בלחמו ידוע שהנרסה הנימו ע"ה גדל בלחונה האב"ה ודעתם שאין אלה רק הכוכבים וכו', עד אמרו יחבאר כי המרס בניצויי שהוכיבים הם אליהות ושפתים הוא אלה הגדול, וכן אמרו עד שפאלר הכוכבים התמשה ללוחה, אלל שני המאורים הם יותר גדולים, והמאלס אומרים בניצויי שהשמש הוא אשר ירהיג העולם העליון והסאל וכו', ואמנם אנרסם שגלגל כשהלך עם ההמון ולאמר שיש שם עושה גלתי השמש וכו', ע"כ.